

TEOZOFIJA

H. S. OLCOTT

1832 — 2 AUGUSTA — 1932

GOD. V

ZAGREB
JUGOSLAVIJA

1932

Misao je činjenica.
Što neprikinuto se rađa u umu,
Da je uvijek lakše okritizovati bližnjega,
Nego ostaviti se greški,
Koje se u njem nalazi.

H. S. O.

Sadržaj:

Contents:

1932 God V

Teozofsko društvo

Pretsjednik: Dr Annie Besant.
Potpredsjednik: A. P. Warrington.
Tajnik: Ernest Wood, prof.
Blagajnik: A. Schwarz.
Pretsjednikov mjesečnik: The Theosophist.

Sekcije:	Glavni Sekretari:
1. U. D. Američke:	Mr. Sidney A. Cook Wheaton, Illinois U. S. A.
2. Engleska:	Mrs. Jackson — 45 Lancaster Gate London W. 2.
3. Indija:	Mr. M. K. Telang — T. S. Benares City.
4. Australija:	Rev. Harold Morton — Iluka Road, Mosman, N. S. W.
5. Švedska:	Fru Elma Berg — Östermalmsgatan 75, Stockholm.
6. Nova Zelandija:	Rev. William Crawford — 371 Qeen Street, Auckland.
7. Nizozemska:	7. Mr J. Kruisheer — 156 Tolstraat, Amsterdam.
8. Franceska:	Monsieur Charles Blech — 4 Square Rapp, Paris VII.

H. S. Olcott

OBLJETNIČKI BROJ

TEOZOFIJA

GOD. V ZAGREB - JUGOSLAVIJA 1932

PUKOVNIK HENRY STEEL OLCOLT

NA BRANIKU

Helena Petrovna Blavatsky dala je svijetu Teozofiju.

Henry Steell Olcott dao je svijetu Teozofsko Društvo

Svakoga su izabrali
Majstori:
Koji je od niih donio veći dar?

Annie Besant.

Ovim riječima počinje broj časopisa »The Theosophist« za august 1932, kada pada stota obljetnica rođenja Henry Steel Olcotta, osnivača Teozofskoga Društva uz H. P. Blavatsky. Nalaze se na komadiću papira, što ga je ispisala Dr Besant, a nađen je u knjizi, koju je čitala u augustu minule godine. Misao se odnosi na obljetnicu H. P. B., gdje je u malo riječi sabrano više nego bi ikada izrazile sve biografije govoreći o ovim dvoma Osnivačima.

* * *

Ova dva imena H. P. Blavatsky i H. S. Olcott ostaće uvijek tijesno povezana osobito za one, koji dokučuju pravo značenje rada Teozofskoga Društva. Ma koji ugled resio one, koji dolaze iza njih, ovo dvoje ostaće zauvijek veliki Osnivači.

Ovo dvoje tako otmjeni i tako čudnovati svojim značajevima, bili su sasvim različitih temperamenata. Uza sve to, sjedinjivala ih je nada sve silna odanost zajedničkom Majstoru i Njegovu radu, to jest izgradnji Teozofskoga Društva. H. P. B. bila je čitavim svojim bićem okultista, to jeste, onaj kojemu je volja Majstorâ životnom zapovjedu i zakonom. Sav joj je život bio ispunjanje Njihovih naloga. Jer je u tom rješavanju Njihova plana osjetila sve jači i veći porast svoje silne odanosti svojem Majstoru. On joj je uvijek bio največim idealom njenih sanja.

* * *

H. S. Olcott, naprotiv, imao je malo od onog okultnoga smisla što ga je pokazivala H. P. Blavatsky. Bio je veliki filantrop i čitavi mu je svijet bio mjestom za usavršavanje čovjekove etičke prirode. Kad je jednom ugledao svoj veliki ideal, koji se sastojao u izgradnji Univerzalnoga Bratstva spomoću uklanjanja religijske mržnje, nije se obazirao što će da ga stigne s obzirom na njegov lični odnos prama njegovu Majstoru. I on je bio divno odan svomu Majstoru, odanošću sina, koji najvećma ljubi oca i obožava ga svim silnim poštovanjem svojim. Pukovnik Olcott međutim nije shvaćao okultnu povezanost sila. Sudio je prama utiscima na fizičkoj razini, dok je H. P. B. bila produbljeno, osjećajno senzitivna za uzroke iz nevidljivih planova i razina.

* * *

O svojoj saradnji sa H. P. B. ostavio je Pukovnik Olcott u zabilješkama prvih knjiga svojih **Listova Staroga Dnevnika...** Nema knjige u kojoj bi H. P. B. pružila izvieštaj o svojoj saradnji s njim, iako u pojedinim pismima njenim nalazimo da, uza sve to, što mu se vrlo divila, kao organizatoru, često je žestoko patila poradi toga, što on nije bio podoban da shvaća okultno djelovanje izvjesnih događaja.

* * *

.... Istina jeste, da je bilo takovih stvari u pogledu H. S. Olcotta, za koje H. P. B. nije znala. O jednoj takovoj zgodi iz njenoga života nalazi se zabilješka u pismima Majstoru Serapisa, koja je Pukovnik

Olcott primio 1875 godine... Iz njih razabiremo kako je divne usluge pružao Pukovnik Olcott H. P. B. a da ona sebi toga nije uopće bila svjesna.

U tima pismima koja ona nije nikada vidjela, nalazi se spomenuto, kako je.... Majstor Serapis upućivao Pukovnika Olcotta, na koji način da joj pomogne..... da joj se smanje boli. Malo ima sumnje, da on nije učinio što je mogao, i ako ona nije nikada za to saznala.

* * *

H. P. B. kazala je o svom odnosu prama H. S. Olcottu:

Povezani smo nerazrešivom vezom zajedničkoga rada, — rada Majstora, — imajući pouzdanje i odanost jedno prama drugome, gledajući jedini cilj, zajedno stojimo i padamo.

* * *

Ovo nerazdruživo jedinstvo dvoga »Patničkih Osnivača«, kako ih nazivlje, Majstor K. H. uvijek je napameti svima, koji borave u Advaru i pada u oči onima, koji se nađu na ulazu u posjed Teozof. Društva, jer na stupovima trilitona što potječe iz Hindu hramova Južne Indije, stoje na podnožju jednoga od njih uklesana pismena H. S. O., a drugoga H. P. B. Onima, koji znaju ova slova znače pobjedničke Osnivače čiji blagoslov počiva na svima koji su im pomogli u njihovu radu.

The Theosofist - August 1932 On The Watch-Tower.

Dar Bijele Lože*

1881

Njemu možemo da poklonimo povjerenje u svakoj prilici, a svojim vjernim služenjem zavjerio nam se, stiglo ga dobro ili zlo. Gdje da nađemo podjednaku odanost? On je takav, što nikad ne ispituje, već se pokorava; može nebrojeno puta da pogriješi iz revnosti i gorljivosti, ali je uvijek pripravan da ispravi grešku na račun najvećega samoprijegora; on je onaj, što cijeni žrtvu i odriče se svake udobnosti; s veseljem je pripravan da žrtvuje i vlastiti život, kadgod to ustreba; može da podnosi svaku hranu ili da bude i bez nje; da počiva i na tvrdom ležaju i radi na svakom mjestu te bratski prilazi svima, što su odbačeni, a izdrži svaku oskudicu — poradi uzroka i cilja. — (Majstor K. H.)

* * *

Budući da je samo naučanje, što ga širimo, istinito, mora — jer ga pomažemo svima dokazima, koje smo spremni da najpripravnije pružamo — konačno da pobijedi kao svaka istina. Ipak je bezuvjetno potrebno, da ga postepeno ulijevamo i da ucjepljujemo snažno njegove teorije — bezprijekorne činjenice za one, koji znaju — izravnim zaključcima i otkrićima, što ih svom evidentnosti donosi moderna i egzaktna nauka. To je razlog, poradi kojega se Pukovnika Olcotta, što radi samo da oživi budizam, može da gleda kao onoga, koji stupa pravim putem Teozofije, daleko jače, nego koji drugi, što je odabrao sebi ciljem da se ugađa i pogoduje njegovim aspiracijama i gorljivim željama u pogledu okultnoga znanja. Budizam, riješen svojih praznovjerja, je vječna istina i onaj, koji se trudi oko njega, bori se i za Theos-Sophiu, Božansku Mudrost, što je sinonim istine. Da naša naučavanja praktički vrše svoj utjecaj na tako zvani moralni kodeks ili na ideju o istinitosti — na čistoću, na samozataju ili milosrđe i t. d., moramo popularizovati izvjesno znanje o Teozofiji. — (Choban. Iz pisama Majstora Mudrosati. I. serija).

* * *

.... jer on (H. S. O.) prikazuje čitavo Društvo i poradi ovoga njegova zvaničnog položaja stoji sa Upasikom (H. P. B.) najtjesnije uz nas ulančan za Teozofski rad.
(K. H. Iz Mahatminih Pisama).

* * *

Moj dobri prijatelju — lako je nama pružati dokaze spomoću fenomena, kad imamo svu priliku za to. Na primjer, Olcottov magnetizam nakon šest godina čišćenja je silno usklađen prama našemu, te se fizički i moralno neprekinuto sve više usavršuje. (K. H. Iz Mahatminih Pisama).

---

* Bijelom Ložom rado se nazivlje krug izvjesnih ljudi, koji svojim usavršenim osobinama čuvaju čovječanstvo i služe mu čistom odanosti i očinskom ljubavi Starije Braće, poradi čega im kažu i Bijelo ili Veliko Bijelo Bratstvo. J. I. V.

H. S. OLCOTT

Biografski prikaz od ANNIE BESANT

Colonel Henry Steel Olcott, koji je preminuo juče, 17 februara[1], u svome ljubljenom Indijskom domu, Glavnom stanu Teozofskoga Društva, Adyar, Madras, bio je vrlo poznata ličnost u svojoj rodnoj zemlji već dugo prije, a zajedno sa gospodom H. P. Blavatsky, osnovao je Teozofsko Društvo.

H. S. Olcott, koji potječe iz stare engleske puritanske familije, što se prije više generacija nastanila u Udruženim Državama, i čija baka je porijetlom od ranijih članova Holandijske istočno-indijske kompanije, rodio se u Orange-u, New Jersey, godine 1832[2]. Bilo mu je samo dvadeset i tri godine, kad je njegov uspjeh na uzornoj farmi Naučne Poljoprivrede blizu Newark-a potakao Grčku Vladu, da mu ponudi katedru za poljoprivredu na Univerzitetu u Ateni. Mladić otklonio je tu čast, te je iste godine sa Mr. Vail-om iz New Jersey-a osnovao Westchestersku farmsku školu nedaleko Mount Vernou-a, New York, školu, koju se smatralo u U. D. kao onu, kojom su pioniri tadašnjega poljoprivrednog sustava probijali za nj put uzgajanja. Tamo je poklanjao svoje zanimanje kulturi sorghuma, što su ga upravo prenijeli u U. D. i napisao svoje prvo djelo: **Sorgho i Imphy, kinesko afrička šećerna trska.** Knjiga je doživila sedam naklada, te ju je država Illinois uvrstila među udžbenike školskih knjižnica. Ova mu je knjiga pribavila ponudu da primi mjesto direktora Poljoprivrednoga Biroa u Washingtonu, što je otklonio, kao i ponude za upravnika u dvjema golemim posjedima. Godine 1858 pohodio je prvi puta Evropu nastojeći dalje oko napretka poljoprivrede, te je njegov izvještaj o onom, što je vidio, štampan u Appleton-ovoj **Američkoj Enciklopediji.** Priznat kao vještak postao je Američkim dopisnikom vrlo poznatoga **Mark Lane Express-a** (London) i pridruženi urednik poljoprivrednoga dijela glasovite **New-York Tribune,** te je tada izdao još dvije knjige o agrikulturi.

Ovo doba njegova života svršilo je u času, kad je u Americi kubnuo građanski rat. Njegova težnja za slobodom krenula ga je da se upisao u Sjevernu Četu (Northern Army) te je prošao svu vojnu sjeverne Karoline pod Generalom Bournside (Bernsajd), i kao invalid sa groznicom došao u New-York.* Čim se oporavio spremao se opet da pođe na frontu: ali Vlada, poznavajući njegove osobine i smjelost, izabrala ga, da vodi ispitivanje sumnjivih kriomčarenja kod Ureda za kupovanje i izdavanje robe u New-York-u. Sva su se sredstva primijenila, da se zaustave njegova rezolutna otkrića, ali niti podmićivanje, ni prijetnja nije mogla da zaustavi odlučnoga mladoga oficira u vođenju ove njegove vojne, koja je ispadala opasnijom od one, kada se imao izložiti tanetima na južnoj bojnoj poljani. Svoju fizičku snagu pokazao je prigodom ekspedicije u Sjevernu Karolinu: svoju moralnu snagu pokazao je još sjajnije boreći se duž četiri godine sa burom zapreka i objeda dok nije najgorega zločinca odaslao na deset godina u Sing-Sing tamnicu i primio od Vlade brzojav, objašnjavajući mu da je to osvjedočenje bilo »za Vladu toliko znamenito, koliko pobjeda u velikoj bici«. Tajnik Stanton izjavio je, da mu je ostavio neomeđenu vlast, budući da je »našao da nije nigdje pogriješio, da bi trebalo bilo što popravljati«. Pomoćnik, Sekretar Mornarice Fox pisao mu je, da bi želio da »dâ svjedočanstvo o velikoj gorljivosti i vjernosti, što je karakterizovalo vaše vladanje u prilikama, koje dovode u veliku kušnju neporočnost oficira«. Pomoćnik, Sekretar Rata napisao je: »Vaši sugrađani će vas poštovati poradi vašega patriotizma i časnoga služenja Vladi za vrijeme ustanka.« Sudija Branitelj-General Vojske napisao je: »Ne mogu da propustim priliku, da vam iskreno ne izrazim koliko visoko cijenim Vaše usluge, što ste ih pružali nalazeći se na odgovornom mjestu teških dužnosti, koje doskora ostavljate. Ta služba obilježena je naročitom gorljivom podobnosti beskompromisne odanosti svojoj dužnosti.« Te riječi označuju osobine, koje najjače karakterizuju život H. S. Olcotta.

[1] Godine 1907.

[2] 2 augusta.

* Kao izvjestilac New York Tribune došao je preobučen, da prisustvuje smaknuću John Brown-a. Tu su ga prepoznali, uhvatili i kao uhodu osudili na smrt, ali su ga kasnije pustili na slobodu, nakon što se u stisci otkrio kao Slobodni Zidar. — C. J.

Gospodin Olcott postao je sada Pukovnik Olcott i Stručni Povjerenik Ratnoga odjeljenja. Iza dvije godine tražio je Sekretar Mornarice da pruži svoje usluge kod nadleštva Brodogradilišta i ukloni zle upotrebe učestale ondje. Nato bude imenovan Stručnim Povjerenikom za Mornaričko Odjeljenje. Svom odrešitosti i bez milosrđa bacio se na rad, očistio Odjeljenje, uveo reformu u sistemu računa i konačno primio ovo svjedočanstvo:

Želim da izjavim, da nisam nikada sreo gospodina, kojemu su povjerene važne dužnosti, te bi bio jačih podobnosti i brzine, i na kojega bi se moglo više osloniti, nego na vas. Nada sve želim, da pružim svjedočanstvo o svoj vašoj ispravnosti i neporočnosti vašega značaja, o čem sam siguran da karakterizuje svu vašu karijeru i na što se, koliko ja znam, nije nikada niko oborio. Da ste tako sačuvali svoju čast od svake ljage, kad pomislimo na pokvarenost, drskost i nasilje mnogih niskih lica, a na visokim mjestima, a vi ste ih osudili i kaznili, najveći je to dobitak, s kojim se možete ponositi, i što niko drugi u toj zemlji nije postigao nalazeći se na jednakom položaju i vršeći jednake dužnosti.

To je bio čovjek, za kojega je gospođu Blavatsky poslao njen Majstor u Ameriku, da ga nađe, kao onoga, koga su Oni odabrali, da zajedno s njom osnuju Teozofsko Društvo i onda da preostali dio svoga života sprovede provodeći mu organizaciju širom svijeta. Ovoj je zadaći donio, (kao opravdanje, što mu je povjerena) sve ono priznanje za njegove javne usluge što ih je iskazivao svojoj zemlji, svu onu oštrinu svojih osobina, svoju golemu snagu za rad i ono nesebeznanje, za koje njegov kolega izjavljuje, da nije vidjela nikada nikoga njemu ravna izvan Ashrama (škole) Majstora. Gospođa Blavatsky ga je našla na farmi Eddy-evih, kamo su ga poslali New York Sun i New York Graphic da izvijesti o vanrednim spiritističkim manifestacijama, koje su se tamo javljale. Njegovi su članci bili tako vrijedni, da se ništa manje, nego sedam nakladnika izjavilo voljnima, da ih izdaju u obliku knjige. Zanimanje je tako jako poraslo, da su se primjerci prodavali po dolar, te se kazalo, da odvraćaju pažnju javnosti od drugih izbora Vrhovnoga Povjerenika Pretsjedništva. Ta su se dva smiona srca prepoznala i pružila sebi ruke da ostanu sjedinjene za sav život, koji je na ovoj zemlji svršio smrću H. P. Blavatsky 1891, ali se nije prekinuo, kako su oboje vjerovali, običnim slučajem smrti, već se nastavlja onkraj i produžuje da se onda opet vrate, ponovo se rodivši na tom svijetu.

Pukovnik Olcott, koji je ostavio Ratno Odjelenje i bio primljen za Branitelja, primao je obilno dohotke kao Carinski i Poreski Savjetnik, kad je vršio pozvanje. Tada se povukao iz te prakse i naredne je godine osnovao Teozofsko Društvo, za koje je postavljen doživotnim Predsjednikom, te mu je održao nastupnu besjedu 17 novembra 1875 u New-York-u. Studirao je zajedno sa Gospođom Blavatsky i dotjerao joj engleštinu u njenom velikom djelu, Isis Unveiled (Otkrita Izida) koje je klasično za Društvo.

Godine 1878 ovo dvoje ljudi zaputiše se za Indiju i zaključiše, da za neko vrijeme bude sjedištem Bombay. Ovdje je pukovnik Olcott inspirirao prvu izložbu indijskih proizvoda, privodeći ih da upotrebljuju vlastita dobra radije, nego tuđe produkte. Za prve Skupštine Teozofskoga Društva, koja se održavala u Indiji, bio je proglašen »Swadeshism« (Svadešizam, »Svoj k svomu«), dok je naredna donijela Kongres. Sada se vodila živahna propaganda po svoj Indiji, koju je mnogo kočila nesklonost Vlade, ali su je pozdravljale mase Hinda i Parsa. Godine 1880 započeo je velikim preporodom Buddhista na Ceylonu, gdje ima sada tri univerziteta i 205 škola, od kojih je do 1907 godine potvrđeno njih 177. 30. juna 1908 polazilo je te škole 25.856 djece. Ovim se djelom zadužilo dobro srce Pukovnika Olcotta, koji je sam po vjerskom ispovijedanju bio Buddhista. Drugom prilikom uvelike je poslužio budizam prigodom svoga pohoda u Japan g. 1889, kad je oslovio 25.000 ljudi i uspio, da skupi u četrnaest tačaka predloge, koji čine osnov ujedinjenja zadugo podijeljenih budističkih crkvi: sjeverne i južne.

God. 1882 Osnivači su vlastitim novcem nabavili krasno dobro u Adyaru pokraj Madrasa, koje su odredili za Glavni Nastan Teozofskoga Društva. Rad, što se vršio od 1875 do 1906 može se najbolje prosuditi prama činjenici da je do godine 1906 Pretsjednik izdao 893 diplome krugovima širom svijeta, od kojih je većina okupljena u jedanaest Područničkih Sekcija, a ostalo je rasuto po zemljama, u kojima još nema dovoljni broj krugova, da osnuju Sekciju. Najsjeverniji je Krug u Arktičkom Pojasu, a najjužniji u Dunedin-u, u Novoj Zelandiji.

Sa mnogim teškoćama saočio se taj muž lavljega srca za vrijeme ovih trideset i jedne godinu. Stajao je neustrašivo, dok je Društvo za Psihičko Istraživanje sramotilo nevjerovatnim napadajem Gospodu Blavatsky, i doživio da vidi, kako Dr Hodgson prihvaća mnogo toga čudesnijega od onoga, poradi čega ju je onda objedio. On je upravljao Društvom za doba krize, koja je duž izvjesno vrijeme vladala gotovo čitavom Američkom Sekcijom, da vidi, kako ga ta Sekcija sa ponosom i radošću doživlje, da dođe u svoju rođenu zemlju. Vidio je svoju družicu, kako je preminula i ostavila ga, da sâm postojano i junački ponese breme duž daljih šesnaest godina, povezavši se rukom o ruku sa gospođom Besant, najdražim učenikom njenim, jednako odano i čvrsto kao i sa njom samom. Uza dobar i zao glas radio je nepokolebljivo, dok ga glas njegova Majstora nije pozvao u dom. Istim naređenjem imenovao je gogospođu Besant, svoga kolegu za svoga nasljednika, koji će da ponese breme što su ga nosili H. P. Blavatsky i on. Svoje posljednje boli, što su se otegle, podnosio je srčano i strpljivo, gledajući u oči smrti postojano, kao što se isto tako saočivao i sa životom; a za posljednjih nedjelja svoje bolesti veselio se pohodima velikih indijskih Mudraca, kojima je poklanjao snagu u svom muževnom dobu, a ljubav i odanost duž čitavog svoga života. On je preminuo sa ove zemlje i ostavio iza sebe sjajni spomenik otmjenoga djela; a on će i onkraj raditi dalje, dok ne dođe doba, da se i opet vrati. Indija nije više imala vjernijega, koji bi joj pomagao u religijskom preporodaju, od ovoga plemenitog Amerikanca, i ona neka odašalje svoj blagoslov i pozdrav mužu, koji ju je ljubio i služio joj.

Stojim za Teozofsko Društvo*

H. S. Olcott

Iz uvodne besjede prigodom prvoga redovnoga sastanka Teozofskoga Društva 17 novembra 1875

Kad će u budućnosti nepristrani historičar pisati izvještaj o napretku religijskih ideja u sadašnjem vijeku, jedva će izostaviti osnutak Teozofskoga Društva, čijem prvom sastanku prisustvujemo sada formalno, iznoseći načela njegova. To je gotovo sigurno. Već sama vijest o svečanom otvorenju, inauguraciji takova pokreta svratila je pažnju i uzrokovala znatno pretresanje i ne malenu diskusiju u svjetovnoj, kao i vjerskoj štampi. U ušima nekih protivničkih vodića, teoloških i naučenjačkih, zazvučalo je kao zloglasna trublja četama, što se bore u bici. Zvuk je zasada slab i ne odaje ni snagu, i ne označuje svrhe, poradi koje se primiče dotično tijelo. Bilo koja od tih dviju strana može da znači pojačanje, što će pomoći da se krene val plime za pobjedu. To može da najavi samo onim neutralnima koji su se skupili da pripaze na događaje, ili može da zaprijeti propašću i razoružanjem obaju antagonista, protivnika.

Malo se o tom govorilo u prilog, jer javnosti još nije jasno, kako da gleda na to »novo ishodište«. Ni crkva, ni škola ne znaju da li bi krenuli smjerom prijetnje, izvraćanja, poruge ili prijateljske sklonosti. Neki svjetovni listovi uzeli su ga u zaštitu, podupirući poticaj, kojim bi se kao »oživilo ovo prozaičko doba iznošenjem srednjevjekovnih varki i čarolija, dok su se drugi nabacili objedom, kao na preteče onih, koji će ponovo ugreznuti u »najgorim oblicima kumirstva«. Spiritiste su prije nekoliko nedjelja počeli sa opsežnim i žučljivim protestima protiv svojih zaštitnika, koji traže da obore premoć demokratskih odnosa sa drugim svijetom spomoću nekog aristokratskog ezoterizma, a još i više sada, dok se čini, da prate naš naredni korak s najvećim zanimanjem, njihova štampa obiluje plodovima klevetničkih kritizovanja. Nijedna se od religijskih sekta nije osramotila konačno, iako su na oprezni način javili u svojim organima o našem početnom napredovanju.

Uz takovo stanje slučaja o nasrtaju na naš pokret prije samoga udarca, zar da se ne usudim ustvrditi ponovo, kako sam

* I ako u originalu ovaj govor obasiže četrnaest štampanih stranica, korisno je i vrlo zanimljivo, da se i danas ponove i čitaju u izvatku duboke misli i izvorno prikazani ideali, što su ispunjavali um i srce našega Pretsjednika-Osnivača u čas, kad se rodilo T. D. Prevodilac.

osvjedočen, da se u kasnijim vremenima ne će moći tomu da izbjegne, te će historičar morati smatrati postanak našega Društva faktorom u problemu, koji će imati da riješi.

Sadašnji (god. 1875.) neznatni broj njegovih članova ne valja nikako uzimati mjerilom u pogledu razvoja, što ga može da dosegne. Prije osamnaest stotina sedamdeset i nešta više godina sva je kršćanska crkva mogla da stane u kolibicu Galilejskoga ribara, a danas njezina zajednica obujimlje preko stotinu i dvadeset milijuna vjernika. Prije dvanaest stoljeća jedini pripadnik islamizma, što sada broji dvjesta pedeset milijuna vjernih, jašio je na devi i sanjao o slavnoj budućnosti.

Ne, ne pita se za broj, kad se radi o tom, koliko će veliki utjecaj vršiti ovo Društvo na religijsko mišljenje, — a ja polazim i dalje, i kažem, i na nauku i na filozofiju ovoga doba. Veliki se događaji rađaju kadšto iz još i čednijih početaka. Ne treba da trošim vrijeme i nižem vam primjere, koji će se javljati svakomu od vas, kad stane provjeravati ovo moje gledište.

Šta je dakle, što me je potaklo na to, da vam najvećom ozbiljnošću iznesem to, o čem znam, da je potpuno istinito i to tako, kako sam to rekao? Šta je, što me nesamo čini zadovoljnim, već i ponosnim, da stojim za kratki čas kao govornik — branilac i obilježeni pročelnik ovoga pokreta, izlažući se opasnosti pogrde, izvraćanja i niskih nasrtaja? To je ona faktična činjenica, što u svojoj duši osjećam, da iza nas, iza ovoga malenoga skupa ljudi, da iza naše slabašne organizacije, koja se novo rodila, stoje skupljene Velike Sile, da ima **Moć**, kojoj se ništa ne može da opre, ništa da odoli, a to je snaga Istine! I još nešto ćutim, a to je da smo mi samo preteča, pretstraža, koja pripravlja prelaz, dok se ne javi ono pravo, moćno tijelo. A osjećam i to, da nas se uvrstilo među one, što se predaju uzvišenoj svrsi, uzročniku svega,... onoj istini, koja jest sada i vazda je bila i biće ona silna, najmoćnija, što će da pobijedi. I jer gledam oko nas mnoštvo ljudi različitih vjera, koji vrše bogoslužje iz jednostavnoga neznanja i beskorisnog i izmišljenog praznovjerja, te čekaju samo da im se pokaže drsko nepoštenje njihovih duhovnih voda, da ih pozovu na račun, pa da počnu da misle za se. I jer osjećam, kao iskreni Teozof, da ćemo biti podobni, da pružimo nauci tako očitu istinu, o drevnoj filizofiji i razumljivost prastare nauke, da će se zaustaviti ono zgrnuto za ateizam i da će naši kemičari biti privedeni, — kako je izrazila gospođa Blavatsky, — tomu, da uče alfabet Nauke u krilu Majke Prirode«...

Neka se budućnost pobrine za se; na nama je, da tako oblikujemo sadašnjicu, da će se roditi ono, što želimo i ono, što će biti časno za nas. Ako smo istiniti među sobom i sebi samima, nadvladaćemo svaku smetnju, pobijediti svakoga neprijatelja i dostati se onoga, što svi tražimo, postići mir duše, koji slijedi iz apsolutnoga znanja. Ako budemo podijeljeni, neodlučni, prevrtljivi i ako se ne ćemo moći prilagoditi prilikama, dopustićemo kao Društvo da nam izmakne ono, što nam je sada sasvim na dohvatu, a buduće doba naći će nas bez sumnje gdje plačemo nod gubitkom tako krasne prilike, koja se pruža malo komu u nizu vijekova.

A ako bi se Društvo imalo da razriješi za godinu dana, ni onda ne bismo živjeli uzalud. Danas pripada nama, sutra može da nam pripane, ali jučer je minulo zauvijek. U gospodarskom uređaju prirode svaki i najneznatniji poticaj što materija jednom primi je vječan, a djelo, kako je jedamput uslijedilo, ostavlja svoje posljedice, koje se moraju konačno ovršiti bile velike ili malene.

Povrh sebe gledamo one, koji se neodoljivo bore od želje da se oslobode okova, koji im sputavaju njihov slabi razum prama poletnoj intuiciji njihovoj, koja ih je nadrasla.

Ako su osnivači ovoga Društva istiniti prama sebi, oni će krenuti rad tako, da se proučava religijsko pitanje sa gledišta drevnih mudraca, da se skupi njihova mudrost, provjere utvrđena teozofska otkrića, te primetnu zajedničkoj imovini dobara od općeg interesa. Ako ih ima ovdje, koji su došli ne računajući sa gubitkom; ako ih ima, koji pomišljaju da iskvare ovo tijelo sektarstvom ili kojim drugim uzanim namjerama; ako ima ovdje plašljivih kukavica koji žele, da se nađu s nama na samu, pa da nas ogovaraju javno; ako ih ima, koji se nadaju ili očekuju da će sve skretati prama svojim unapred smišljenim idejama, bez obzira na to, što je stvar očita; ako ima ovdje takovih, što su potpisali najšire i osnovne principe izražene u pravilima, da ćemo otkrivati sve što možemo o **svima** zakonima prirode, a kasnije će se suzdržavati od toga u mentalnom pogledu i okretati leđa, zaprijeti li opasnost od koje omiljele teorije ili vjerovanja ili kojega drugog utjecaja; ako ima takovih, najučtivije ih molim, neka se povuku sada.

kad to mogu da učine bez tvrde riječi i bez teških čuvstava. Ako naime ja razumijem duh ovoga Društva, ono se posvećuje sasvim i neustrašivo savjesnom i duhovnom studiju istine, i obavezuje se da ne će trpiti ništa ni pojedinački ni kolektivno, što će mu stati na put. Za sebe — siromašnoga, slaboga čovjeka počašćenog daleko iznad svojih zasluga ovim mojim izborom na to časno i opasno mjesto — mogu da kažem jedino to, dođe li dobro ili zlo, srce moje, duša moja, um moj i sva snaga moja zavjerom je predana za tu svrhu, ovom uzroku svega, i ja ću stajati čvrsto do svoga zadnjeg životnoga daha, pa ako se i svi povuku i napuste me, da ostanem sâm. Ipak neću biti sâm, ni Teozofsko Društvo ne će ostati samo. Već sada se zamišlja, da se Društvo razgrani širom čitave zemlje...

Naše je Društvo, ako mogu tako da izjavim, bez ikakova precedensa ili prethodnoga mišljenja. Od onog doba, otkako je ubojnička ruka kršćanstva razagnala novoplatoniste i teurgiste Aleksandrije, pa sve do danas pokušavalo se da se nanovo oživi proučavanje Teozofije. Bilo je tajnih političkih, trgovinskih i industrijskih društava i društava Slobodnih Zidara, kao i njihovih ogranaka, ali svi oni nisu — pa ni tajno, — išli da se bave onim radom, koji leži pred nama i koji ćemo da sprovodimo javno... Društvo je seglo donje, gdje treba nešta da se učini. Na nama je da pokažemo, u čemu se nalazi takovo nešta.

Ako bismo poredili svoju organizaciju sa drevnim tipovima, gdje bi se je moglo naći? Jedva bi je se moglo nazvati teurškom, budući da teurgiste, osim što vjeruju u Boga, prepoznavaju Ga spomoću svoga znanja, kojim proziru Njegova svojstva, kako ona otsijevaju u Astralnom Svijetlu ili kako ga stari kabaliste nazivlju, u Materici Svijeta. Teurgiste su poznavali dvije vrsti misterija — egzoterijski ili javni i ezoterijski ili tajni.... Kako je već praksa sa egzoterijskom teurgijom ili javnim obredima bila pogubna, prepuštala se Velikim Svećenicima i »Posvećenima Vanjskoga Hrama«, dok su pravi ezoterijski misteriji pripadali uglavnom hijerofantima, vrhovnim svećenicima. U tu se svrhu tražio najstrože čisti život i samozataja, kao što je život Isusa ili Apolonija. Sasvim se Teozofsko Društvo ne može porediti sa drevnom teurškom školom, jer ima jedva koji član njegov te bi sumnjao u tom, da se za sticanje okultnoga znanja traži daleko većih žrtava, nego za ikoju drugu od grana znanosti.

Novoplatoniste su osnovali filozofsku školu, koja se podigla u Aleksandriji u isto vrijeme sa kršćanstvom, a bila je zadnja od javnih škola teurgijskih... Novoplatonizam obojen je i orientalizmom i okcidentalizmom, a njegovi tumači pokušavali su da u obliku grčke dialektike iznose i elemente Teozofije i filozofije, koja je u vezi sa prvotnim naukama istočnjačkih proroka, u vezi sa pjesničkim Platonizmom i Aristotelovim pozitivizmom. Posebne su im nauke bile: orientalna doktrina emanacije, Pitagorin broj sklada, Platonove ideje stvaranja i napuštanja ćutilnoga svijeta. Oni su vjerovali u prirodne duhove, koje su dozivali i njima vladali — tačka za koju se i mi naročito zanimamo.

Razumije se, da se ne možemo da ubrojimo ljučno među onaj broj američkih spiritista, koji šutke prihvaćaju sve prirodne pojave, što ih kao fenomene izvode dusi, koji su napustili tijelo, budući, da neki od nas otvoreno ispovijedaju vjerovanje, da se duh čovječji prigodice vraća, kao i to, da ima pravih medija, u što sve oni drugi ne vjeruju. Ima razlika između modernih spiritističkih pojava i učinaka, što su ih izvodili teurgiste, jer, iako se bez dokaza nije moguće osloniti na vijesti onih prvih, ni drugi ne mogu da ispanu neistinitima, dok Adepti ne bi dopustili nerazvijenim duhovima da se približe i govore. Pojave mesmerizma, čiji študij će nas također morati da privuče, također su odavna poznate...

Nismo pretstavnici ni stoičke škole, koja drži da je univerzum izgrađen od tvari, već je ovo Društvo osnovano u znak našega nezadovoljstva sa svim što jeste i to poradi toga, kakovo ono jeste, u nakani da se uznastoji oko ostvarenja nečega boljega.

Konačno, ne nalikujemo ni atomističkim ateistima, koji sebi sve predočuju kao skup atoma, jer se tvar može razdijeliti na čestice i stoga ne može da bude beztjelesnoga bića, iako ih vrlo malo iz našega Društva pokazuje da njegujemo nadu, te ćemo se dovinuti do znanja o postojanju Najviše Inteligence i duhovnoga svijeta spomoću fizikalnih procesa. Ne, ne pripadamo nikojemu i nismo nijedno od pomenutoga, već jednostavni istraživači sa ozbiljnom svrhom i bez umnih predrasuda, koji proučavaju sve, provjeravaju sve i čvrsto se drže onoga što je dobro.

I Hermetiste srednjega vijeka bili su svi Neoplatoniste, te su svoje doktrine na-

učiti od njih. U nekom im pogledu nalikujemo, iako oni još dopuštaju dogme, kojih mi prama svojim pravilima nemamo. Svi su oni bili vjernici Teozofije, dok smo mi, — uz dvije tri iznimke, — jednostavni istraživači, pothvativši se zadaće daleko teže, nego je njihova, jer u nas nema materijala pripravljenoga za vjerovanje, da bi nam bio pri ruci, mi sebi moramo sve tek da stvaramo sami.

Upoznali bismo se sa onim mnogostrukim snagama čovječje duše i ispitivali bismo prava na jakost čovječje volje. A doći će nam i objavljena otkrića g. Felt-a. Ne držeći sebe ni teurgistom ni mesmeristom, ni spiritistom, naš Potpretsjednik obećaje nam pokazati, kao što je to učinio i drugima, spomoću jednostavnoga kemijskoga sredstva, vrste bića, koja ne razabiremo očima, a nastavaju živali elemenata... Blizu je dan, kad će ime Teozofskoga Društva, povoljnim uspjehom eksperimenata g. Felt-a, imati svoje mjesto u povijesti, kao ono tijelo, koje je prvo otkrilo i pokazalo »Prirodne Duhove« u ovom devetnaestom vijeku samoljublja i bezvjerja, i ako ga se nikada i ni s kojega drugoga razloga ne bi naponimjalo.

H. S. Olcott se sastaje sa svojim Majstorom

(Listovi Staroga dnevnika I)

Mirno sam čitao, predavajući se svom pažnjom svojoj knjizi. Nikoji od večernjih događaja nije me pripravio, da ugledam Adepta u Njegovu astralnom tijelu. Nisam za tim čeznuo, nastojao sam, da sve to uklonim iz svoje mašte i nisam toga niti najmanje iščekivao. U jedamput, kako sam čitao, okrenut svojim leđima nešta malo od vratiju, dođe mi s desne strane u moje desno oko sjaj nečega bijeloga; okrenem glavu, pustim knjigu svoju od začuđenja i opazim povrh sebe oveliku pojavu Istočnjaka, odjevena u bijele haljine, noseći na glavi turban od prugaste tkanine jantarove boje, izvezene rukom sa žutom bilinskom svilom. Vrana mu se kosa spuštala ispod turbana niz ramena; njegova crna brada, podijeljena okomito na obradak prama Rajput načinu, podignuta je s obe strane prama ušima; njegove su oči bile žive, žareći duševnim plamenom; oči, koje su u čas bile dobrostivo blage i prodirući sjajem, oči mentora i sudije, ali umekšane ljepotom ljubavi oca, koji gleda na sina, što treba savjeta i vodstva. Bio je tako uzvišen, tako prožet dostojanstvom moralnih jakosti, tako duhovno sjajeći svijetlom, tako očito iznad prosjeka ljudi, da sam se osjetio postiđen u Njegovoj nazočnosti, te sam sagnuo glavu svoju i koljeno prignuo, kako se to čini pred Bogom ili bogolikom ličnosti. Lagano mi bude položena ruka na glavu, a slatki iako jaki glas zamoli me da ostanem sjedeći. I kad sam podigao svoje oči Nazočnost se nalazila sjedeći na drugoj stolici pokraj stola.

On reče, da mi je došao u kritični čas, kad sam ga ustrebao; da me je vlastita akcija moja privela dotle; da stoji jedino do mene, da li ćemo se često sastajati u ovom životu kao saradnici za dobro čovječanstva, a ja da imam pravo da sudioništvujem u tom, ako hoću; da je čudesna veza, koju mi ne bi sada tumačio, privukla moga kolegu i mene zajedno; veza, koju ne bi bilo moguće raskinuti, ma kako se vremenom istegla. On mi je pričao o H. P. B., što neka ne bih iznosio, kao i ono, što je kazao o meni, jer se ne tiče trećih. Kako se dugo zadržao, ne bih mogao da kažem: moglo bi biti pol ure ili i čitavu; ali se činilo kao minut, tako sam neznatno primjetio kako vrijeme leti. Konačno se digao, a ja sam se divio visini njegova uzrasta i zagledao se u sjaj izražaja njegova lica — nipošto kakav vanjski sjaj, već kao da bi bio neki odsjev unutrašnjega svijetla — onoga kojim otsijeva duh. Iznenada mi se javila u mom umu misao: »Šta, ako je to samo obmana, halucinacija; šta, ako je H. P. B. bacila se na me udarom hipnotičkoga čaranja? Želio bih da imam kakav predmet, koji bi se mogao dohvatiti, da mi kao objekt pruži dokaz, da je On uistinu bio ovdje; nešta, što bih mogao pogladiti, nakon što on bude otišao!«

Majstor se osmjehnuo milo, kao da mi je s lica pročitao moju misao, razriješio je turban sa glave, dobrostivo me pozdravio za rastanak i — otišao. Njegova je stolica bila prazna; ostao sam sâm sa svojim čuvstvima! Ne sasvim sâm, iako doista, jer je na stolu ležao izvezeni svitak glave, koji se može opipati, te je trajnim dokazom, da nisam bio obmanut ili psihički zaluđen, već da sam se našao licem u lice sa jednim od Starije Braće Čovječanstva, jednim od Majstora naše slabovidne rase učenika.

Stota obljetnica Pukovnika H.S. Olcotta

C. Jinarajadasa

Na dan 2 augusta (1932) pada stota obljetnica Pukovnika Henry S. Olcott-a, prvoga pretsjednika Teozofskoga Društva. On će uvijek imati u povijesti Indije izvjesnu stranicu, iako ne za svoju mnogu filantropsku i religijsku dielatnost, a onda poradi činjenice, da je on bio prvi, koji je stao upotrebljavati izvjesne rečenice u vezi sa nacionalnim životom Indije, koje su danas opće poznate. On je bio prvi, koji je organizovao godine 1879 swadeshi izložbu indijskih proizvoda, da se pokaže bombajskoj javnosti, kakove krasne predmete izrađuje indijski narod, a koji su se do sada lagano i gubili za Indiju, jer su Indijci slabo marili za njih. Pet nedjelja nakon što je sa gospodom Blavatsky došao u Indiju, upotrijebio je u svom prvom govoru, gdje opisuje Teozofsko Društvo, ove izraze: »Budite najprije Indijci«, »Mlada Indija« i »Majka Zemlja«. U veličanstvenom završetku jednoga govora predočio je sliku Indije, koja se budi nakon vjekovnoga sna i ponovo oživljuje svoju minulu slavu.

Pukovnik Olcott rodio se u Udruženim Državama te je kao mladi čovjek postao poljoprivrednim vještakom. U godini 1857 napisao je djelo o Sorghumu, koga se tada uvelo u Ameriku. Kad mu je bilo 25 godina bio je pozvan za Poljoprivrednoga Direktora Grčke. Provalom gradanskoga rata 1861 prijavio se smjesta kao dobrovoljac. Kao reporter **New York Tribune** došao je da pribiva preobučen smaknuću John Browna. Kada su ga otkrili, odlučili su, da ga kao uhodu strijeljaju, ali su mu kasnije dopustili da umakne, nakon što se iskazao izvjesnim znakovima Slobodnoga Zidara. Borio se na Sjeveru i bude ranjen u jednoj navali, a kad je ozdravio i imao da se vrati vojsci, Vlada ga je poslala na posebnu dužnost Ratnom uredu, da otkrije podmićivanje i opačine u tom Odjeljenju. Taj je rad tražio neobično poštenje i smjelost, budući da je njegov život bio ugrožen, jer su na temelju njegova otkrića mnogi zločinci dopali tamnice. Na svršetku njegova rada u Ratnom uredu, uzelo ga je Pomorsko odjeljenje za isto takav posao. Za to vrijeme bio je u tijesnoj vezi sa njujorškim novinama, te je bio kod mnogih poljoprivrednim dopisnikom njihovim, a kad mu se pružila prilika, bio je i izdavač drama. Postao je odvjetnikom i razvio sebi unosnu praksu u vezi sa carinama i porezima. Bio je članom glasovitoga Lotus Kluba u New Yorku, a Mark Twain i Edison nalazili su se medu njegovim prijateljima.

Godine 1874 poslale su ga Njujorške novine »New York Sun« i »The Graphic« da otkriva spiritističke fenomene, koji su se dogadali na farmi Eddy. Njegove metode otkrivanja i njegovi izvještaji o tom ostavljali su duboke utiske u američkoj javnosti, a njegova knjiga pod nazivom **Ljudi sa drugoga svijeta** ubrzo se raspačala. Posvetio ju je Darwinovom kolegi Alfred Russell Wallace-u i William Crookes-u, obojica glasoviti članovi Kraljevskoga Društva (Royal Society); obojica revni istraživači na polju spiritizma, čvrsto osvjedočeni o čovječjem životu iza smrti. Wallace je napisao pismo, u kojem visoko uznosi hvalom Pukovnika Olcotta za njegovo oštroumlje u ispitivanju prevara, koje je on primjenjivao u otkrivanju fenomena.

U vezi s tima otkrićima desilo se da je sastao gospodu H. P. Blavatsky na dobru Eddy. Od toga doba započela je tijesna saradnja s njom, koja je potrajala do njene smrti godine 1891. Pukovnik Olcott organizovao je zajedno sa gospodom Blavatsky i drugima zanimanicima Teozofsko Društvo u Septembru 1875. Nakon četirigodišnjega boravka u New Yorku ovo dvoje odličnih Teozofskih vodiča pode za Indiju i stignu u Bombay u februaru 1879. Od tog doba razvoj društvenoga rada, poznat je indijskoj javnosti. Pukovnik Olcott proputovao je mnogo puta sva glavna mjesta Indije, organizujući rad Društva. On nije bio duboko filozofski, ali je imao temeljito razumijevanje etičkih načela, a poradi toga je najveći interes pokazivao za sve indijske religije. Godine 1883 uveo je organizaciju za indijske mladiće pod nazivom »Arijska Liga Časti«, u svrhu da u njima razvije smisao za istinitost, smionost i religiju. On je bio prvi, koji je pokrenuo pitanje onih, kojih se ne smije dotaći, to jest Parija ili najniže kaste, te je godine 1895 organizovao za njih prvu od pet škola, gdje im se pružalo znanje i uzgajanje bez naplaćivanja. Škole su se izdržavale doprinosima, koje je skupio od svojih teozofskih prijatelja uz mali dar od Vlade.

Pukovnik Olcott postao je doskora prvakom u borbi za Buddhiste Ceylon-a. Na vanredni način svi Veliki Svećenici na oto-

ku sakupili su se oko njega i predali su mu ovlaštenje sa svojim potpisima, da može da prima kandidate u red Buddhista spomoću formule, Pancha Sila staroga Pali narječja. Takova čast nije predana prije njega nikojemu između laika, svjetovnjaka, pa ni između samih Buddhista. Kao najveći rezultat njegova rada bilo je, što se Buddhistička glavna svetkovina dan rođenja Buddhe primila kao javni blagdan. To je utrlo put Hinduima i Muhamedancima, da se i njima kasnije podijelilo najednako pravo za njihove svetkovine.

Pukovnik Olcott započeo je uzgojni pokret na Ceylon-u, te je sam putovao od sela do sela na vlastitim volujskim taljigama, održavajući predavanja i skupljajući doprinose, te organizujući rad, koji je danas dosegao dotle, da je povjerenje za četiri univerziteta i 200 drugih škola dječačkih i djevojačkih predano sve samim Buddhistima. Dva puta je pohodio Japan. Za prvoga boravka održao je 70 predavanja, a prigodom drugoga dobio je potpise japanskih sekta, koje vode budizam za utvrđenih 14 osnovnih načela religijskih, u kojima su se saglasili Buddhiste Južne Crkve sa Ceylon-a i oni iz Burme. Nakon vremena od 2000 godina, što su bili podvojeni, priveo je zajedno ove dvije grane budističkoga vjerskoga ispovijedanja.

Pukovnik Olcott imao je neobičnih magnetskih snaga za liječenje i pokazivao je vještinu i okultno znanje na tom području. Ne samo što je bio podoban, da u gotovo svima slučajevima smjesta ukloni bolove magnetskim kretnjama, već je u izvjesnim prilikama bio podoban da sprovede upravo najčudnije ozdravljenje brzim svojim liječenjem. Uspjelo mu je da u nekim slučajevima ukloni i paralizu.

Svi, koji su u Indiji došli s njim u saobraćaj najedamput su osjetili njegovu silnu simpatiju za svakoga Indijca. Bio je apsolutno bez svakog i najmanjega osjećaja »boje«, te su mu svi Indijci, bili oni Hindu, Parsi, Buddhisti ili Muhamedanci, ostajali kao braća iste krvi. Iako se najviše zanimao za budizam i hinduizam, gorljivo je nastojao i oko preporođaja zoroastrianizma, te je uz ostalo nastojao, da predobije bombajske Parse da bi opremili arheološku ekspediciju za Perziju i potražili perzijske spomenike, poimence neka izvjesna izgubljena sveta pisma. U nekoliko slučajeva predavao je o Islamu tako uspješno da su mu povlađivali da je bolji Muhamedanac, nego oni koji su ga slušali.

Jedan od znatnih doprinosa, da se ponovo oživi indijsko proučavanje, bilo je organizovanje Adyarske knjižnice, što je Pukovnik Olcott proveo u godini 1886. Njegov je cilj bio, da prikupi i sačuva rijetke sanskrtske i druge rukopise u Indiji, koji su zamjetljivo nestajali. Dalje je namjeravao, da izgradi oko knjižnice školske institucije, da oživi drevno proučavanje u vezi sa velikim religijama Indije. Od malenoga početka svoga, Adyarska Knjižnica je narasla tako, da je sada vrlo poznati Orijentalni institut svijeta poradi svojih naročitih izdanja. Najviše su se sakupljali manuskripti, te današnja zbirka sadrži 17.584 paomena lista rukopisa. Ima stalno tri Pundita (visoko obrazovanih stručnjaka, profesora) u odboru knjižnice, i ukoliko fond dopušta, nabavljaju se manuskripti dalje, da se povećava zbirku. U knjižnici se priređuju prepisi i šalju drugim Orientalnim bibliotekama.

Krasan je bio san Pukovnika Olcotta, da uredi dvoranu Osnivača velikih religija u glavnom nastanu Teozofskoga Društva u Adyaru pokraj Madrasa. Uspjelo mu je, da ostvari taj svoj san, te se danas u predavaonici Društva nalazi statua Shri Krishnina, Buddhina, Zoroastrova i Christova. Jasno je, da se tamo nije mogao smjestiti nikakav kip Proroka Muhameda, budući da muhamedanizam zabranjuje svake slike i kipove, ma koje oni vrsti bili, stoga se na mjesto statue uzeo arapski natpis, kojim se veliča Koran. Znak Teozofije u toj dvorani je Znak Teozofskog Društva sa rečenicom koja mu je motto:

»Nema Religije nad Istinom«.

H. S. Olcott, kao Slobodni Zidar

H. S. Olcott bio je član Lože Hugenot Br 448 koja je primila svoju povelju od Velike Lože njujorške. Datum njegove inicijacije nije poznat, ali njegova diploma nosi datum 20 decembra 1861.

H. S. Olcott bio je i Slobodni Zidar Kraljevske Arke (Royal Arch), kao član Korintskoga Zbora Br 159 u New York-u. Iskaznica ima oznaku »12 januara 1860.«

Teozofsko Društvo i njegovi ciljevi

Pukovnik H. S. Olcott

1879

Kad novo Društvo traži da svijet čuje za nj, sigurno je da će ga se izazivati. Javnosti pripada to pravo, te bi bilo nerazumno protiviti se tomu, ako se ona njime služi. Danas se ljudi ne podaju vjerovanju, dolazi doba ispitivanja i dokaza.

Teozofsko Društvo ne očekuje nikakovih iznimaka toga pravila; ono nije tražilo ni nikakovih ustupaka i moja nazočnost pred tolikima, koji su došli da čuju, tako brzo iza dolaska našega Odbora u Indiju, pokazuje našu pripravnost, da pružimo opravdanje za njegovo postojanje. Naše je uvjerenje, da je ono bilo potrebnom mladicom ovoga vijeka. Nadam se, da ću vam pokazati, da je vrijeme zahtijevalo njegov dolazak i da se ono nije rodilo prije svoga određenoga vremena.

Naše Društvo pruža četiri godine svoje djelatnosti, kao dokaz, da je za nj bilo mjesta u svijetu. A ta se djelatnost, — molim uzmite to u obzir, — nije vršila u prijateljskoj okolini, u kojoj nitko ništa ne pita i ne protivi se, već u neprijateljskoj zemlji, gdje smo odasvud bili okruženi protivnicima, gdje je javnost bila neprijazno raspoložena, štampa bez milosrđa poruglјiva, gdje su izdajice nagovarali čestite protivnike, da rastepu našu organizaciju i oslabe naš rad. Kako je najveći dio nas bio na utjecajnim položajima, to smo za povlasticu, da možemo slobodno govoriti, morali trpjeti na način, koji i svako od vas može sâm da zamisli.

A upravo ta opozicija pospješila je naše razvijanje. Što nas se više pogrdivalo, to veće je bivalo zanimanje da se sazna, što je zapravo Teozofsko Društvo, kako je jako i koji su mu ciljevi? Na sva ta pitanja, koja su nam se stavljala u svima mogućim varijacijama, sve dok smo stigli amo, odgovarali smo bez ikakova zatajivanja i dvoličnoga govora, licem u lice sa neprijateljem i gledajući mu ravno u oči. Nema ništa, čega da se stidimo ni u pogledu nauke, ni pobude, ni djela, te smo govorili — i sada govorimo sa smjelošću onoga, koji ljubi istinu, a mrzi laž.

...Širom Amerike i Evrope nalazilo se inteligentnih ljudi i žena smjelih i utjecajnih, koji su se dugo već zanimali za taj predmet, kojemu smo se mi priklonili i kojima je trebalo samo takav oslonac, kao što ga pruža naše Društvo, da ujedine svoje sile.

Primali smo kao braću jednako srdačno Hinduјce, Džajne, Parse, Budiste, Židove i slobodne mislioce Kršćane. U različitim navratima štampa nas je prikazivala, kao naročite pretstavnike koje od ovih pomenutih sekti. Svakako je to dokazom naše nepristranosti, kao i opće sličnosti, koja postoji među svima tima velikim religijama.

Pitalo nas se vrlo često, zašto naše Društvo nije osnovalo sebi list i zašto nije izdalo nikakovih izvještaja. Naš je odgovor bio, da se može postići šira djelatnost upotrebljujući listove, koji već postoje. Time smo dosegli milijune čitača, dok bismo makojim posebnim vlastitim organom dolivatili se očiju i zalivatili mislima samo nekoliko tisuća takovih zanimanika...[1]

A sada, što je Teozofsko Društvo, i koji su mu ciljevi? Koliko se saznava, a koliko zatajuje? Koji mu je nacrt rada? Ima li javnost korist od Društva i da li se uzajamno vrši saradnja?... Koje su razlike među pojedinim stepenima u Društvu?... Šta se traži, da se dosegne izvjesni stepen?

Ima tu sedamnaest pitanja, koja pružaju sadržaja za trideset i četiri predavanja, a ja ću bez nadmetanja uglavnom pokušati, da odgovorim na njih u vrijeme, što mi se pruža. Na sve njih, osim onih sasvim lične

---

[1] Pukovnik Olcott napisao je u svom Dnevniku (Diary) 4 jula 1879: »Posavjetovali smo se i odlučili, da smjesta izdamo »Theosophist«.

15 jula. Pohod Sahib-a (Majstor M.) pod tjelesnom nazočnosti... privatni interview.

31 jula Wim (bridge) crta omot Theosophist-u«.

22 augusta. Naveče. Kod H. P. B. smo pregledavali rukopise za »Theosophist«.

30 septembra 1879. U očekivanju. Večer. Prvih 400 primjeraka »The Theosophist-a« na 32 stranice kvart formata, mjesečnika velike vrijednosti — organa Teozofskoga Društva je primljeno sa pozdravom: Zdravo Strančе!

1 oktobar. Dan izdanja. I svršava:

Sit Luxe: Fiat Luxe. (Neka bude Svijetlo i Bi Svijetlo) vijeka.«

prirode, nalaze se odgovori raspravljeni na široko prama poznatoj podobnosti. H. P. Blavatsky, dopisnoga tajnika Društva u njenom djelu »Otkrivena Izida« (Isis Unveiled), koje Londosko **Javno Mišljenje** naziva »Golemim spomenikom čovječje radinosti«, a **New York Herald** »jednim od velikih djela našega vijeka.

Ali da započnem sa našim odgovorima. Tvrdim dakle, da se predaje i saznava sve, što je bitno u pogledu načela, ideja i onoga, što se preporučuje, a ne zataiuje se ništa, što treba, da se zna. Ne govorimo drugo, a mislimo drugo. Ne postavljamo nikakovih meda u iznošenju mišljenja, ali se i n. izražavamo dvolično. Ono, u što vjerujemo, ono i kažemo — svagda i svagdje... U uvodnoj besjedi 17 novembra 1875 sâm sam, — nastojeći da poredim Društvo sa neoplatonistima i teurgistima stare Aleksandrije, kao i sa gorljivim filozofima srednjega vijeka te sa antiknim i modernim spiritistima, — medu ostalim rekao: ».... Mi istražujemo, ispitujemo, ne otklanjamo ništa bez razloga, ne prihvaćamo ništa bez dokaza: učenici smo, nipošto učitelji«. Zar ovakav izražaj iz 1875 ne bi najvećim dijelom odgovorio i na pitanja iz 1879?

Društvo ima stvari, koje priopćuje povjerljivo, ali time nikomu ne nanosi štete.

Ako Teozofija nije učinila ljude boljima, čišćima, mudrijima, korisnijima za se i za društvo, onda bi bilo bolje, da se ova naša organizacija nikada ni rodila nije. Da ona živi, i da je poštuju, štaviše i oni, koji ne simpatizuju s njome, očito je poradi njena blagotvorna značaja. To je odgovor, na postavljena pitanja, a prikazao sam vam i nacrt rada, prama kojemu se privodi u saradnju sve radionice, da razviju zanimanje za filozofije i religije Istoka, te da privedu u pomoć Štampu, pa i onda, kada si ona umišlja, da će nas zatrti svojim finim sarkazmom ili zlobom.

Zatim nas se pitalo, koji nam je stav prama vjerskim ispovijedanjima i što držimo o Bogu i Njegovoj Vladavini? Društvo, kako sam već rekao, nije osnovano, da vrši propagandu i širi izvjesne dogme, stoga ono kao Društvo nema izvjesnoga vjerovanja, koje bi pružalo svijetu, da ga primi. Ono priznaje veliko filozofsko načelo da, dok postoji samo jedna Apsolutna Istina razlike medu ljudima označuju jedno njimovo pojedinačko shvaćanje te istine. Nije na meni, da vam kažem, što je to ta Apsolutna Istina. Kad bih bio podoban, da to učinim, onda bi se prvi put, od kako postoji svijet, javio na zemlji nepogrešni i svezajući um čovječji.

...A sad, nakon što sam ozbiljno odgovorio na postavljena pitanja, prešao bih na neke zaključke, koji se sami pružaju.

Indijska štampa je pisala, kako je to neobično čudno, da su ljudi sa Zapada došli amo, da uče, namjesto da poučavaju, kao da ovdje u Indiji ne bi bilo ništa vrijedno da se nauči. To mi se tužno usjeklo u srce. Time sebi tumačim, kako moderna Indija slabo poznaje djela svojih drevnih junaka. Tako se očituje posvemašnji slom Arijske mudrosti, kad ljudi iz druge pole svijeta mogu da znaju više iz sadržaja vedičke filozofije, nego li sami potomci Rishi-a (slavnih velikih mudraca)...

Našli smo i na drugu vrstu ljudi, kojima je glava puna maglovitih misli, koje ih priječe da izgrade jasne i odredene poglede na značajna pitanja od općeg interesa.

Za nas strance je to vrlo poučni studij, te smo nastojali, da povežemo sve te intelektualne snage, to učenje, tu mentalnu agitaciju s obzirom na izvjesnu stvarnu predodžbu. U tom stanju stvari gledamo rezultate, koji obećaju lijepu budućnost. Pruža se materijal za novu školu Arijske filozofije, koja jedino čeka ruku majstora, da je oblikuje. Ne možemo mu čuti korake, kojima se približuje, ali on će doći, kao što uvijek dolazi čovjek, da se pojavi, kad odbija ura sudbine. On će doći, nipošto kao razarač da ometa mir, već kao učitelj mudrosti, tumačeći načela. On će da sokoli na studij, nikako da potpaljuje strasti, on će širiti blagoslov, nikako patnju. Tako je došao Zoroastar tako Gautama, tako Konfucije. Oh, duša Hinda dostatno je velika, dosta je mudra umom, snagom svojom dosta uzvišena, da pripravi put za dolazak ovoga potrebnog Preporoditelja...

Ah, mladići, vi, od kojih se očekuje, ljubljena braćo, što pružate obećanja, drugovi i brižna nado naša, poradi koje smo prošli tri mora i preplovili dva oceana, da se nastanimo uz vas, budite prije svega Indijci, a zatim pripadnici svoje kaste, ako to uslijjete. Zar nema medu vama onog, koji će da prenosi električne iskre tromoj masi, da joj razbudi čuvstva? Eto veličanstveni narod .. da podigne moćnu snagu svoju... Sa svake ruševine hrama, iz svakoga hodnika uklesanog u srce pećina, iz svakog skrivenog svetišta, gdje čuvari svete Nauke čuvaju živom vatru drevne mudrosti, pronosi se šapat: »Djeco, Majka vaša nije mrtva, ona samo spava!«

Egipatsko Bratstvo i H. S. Olcott

1875

Jedna od najzanimljivijih činjenica u pogledu postanka Teozofskoga Pokreta je uloga Majstora Serapis-a, pripadnika Egipatske Lože Velikoga Bratstva, i Njegovih drugova...

On je napose uzeo sebi za dužnost da uputi Pukovnika Olcotta i u prepornim slučajevima upravljao je mnogima od njegovih pothvata u pogledu H. P. Blavatsky, kao i samoga pokreta.

Majstor Morya je preuzeo upućivanje Pukovnika Olcotta, kad je Društvo preneseno u Indiju. Vrlo rano primio je Pukovnik Olcott dokaze o tom, ko je njegov Majstor, osobito onom zgodom, kad je ostao u dugom razgovoru s njim u Pukovnikovoj sobi, kamo je došao materijalizujući se, a na zahtjev Pukovnikov ostavio mu svoj turban, kao znak, da čitavi taj događaj nije utvara ili iluzija.

Nakon što se Društvo smjestilo u Indiji, Majstor Morya i Njegov drug Majstor Koot Hoomi (Kut Humi) preuzeli su svu upravu u pogledu smjera, kojim ima da krene mladi Teozofski Pokret... Pomagali su i drugi Adepti. Tako nalazimo godine 1883 Pukovnika Olcotta, gdje prima od Majstora Hilariona iznenada ubačena dva pisma... Svi dokumenti nalaze se pohranjeni u Advaru.

Uzgojna djelatnost Pukovnika H. S. Olcotta

Pukovnik Olcott i Buddhizam. 1880. — C. J.

Zasluga, što je Pukovnik Olcott ima za oživljenje budizma na Ceylonu toliko je znamenita, da bi za to trebalo, — tako piše g. C. Jinarajadasa u »The Theosophistu« od Augusta 1932, – veliko djelo o tom, da se primjereno opiše. Kad su H. P. Blavatsky i Pukovnik Olcott stigli na otok Ceylon vidjeli su, kako je budizam oslabio... Stoga je bio prvi posao Pukovnika Olcotta, da im organizuje uzgojni pokret, kojim će upravljati oni sami. I Vlada im je dopustila škole. U njega je bila naročita čudesna magnetička moć, koja je djelovala na srca budista, da su mu ih otvarali sami. Među onima, što su mu došli da pomognu, bio je i C. W. Leadbeater, koji je na otoku osnovao Englesku Visoku Školu, danas Ananda College of Colombo.

Prigodom interviewa 10 februara 1884 obećao je Guverner Pukovniku Olcottu, da će se za budiste proglasiti javno svetkovanje blagdana, što su kasnije primili Hindujci i Muhamedanci.

Važan je događaj u njegovu životu pohod u Japan 1889 (o čem se nalazi zabilješki u »Old Diary Leaves«). 10 januara ostavio je sa Noguchijem Colombo. Na Kinesku Novu godinu stigao je u Hong-Kong, gdje ga je primio pročelnik hrama sa Shin-shu sektom, zatim Guverner i Vrhovni Svećenici. U maju iste godine pohodio je budističku školu, u kojoj je bilo do 200 dječaka, od kojih ni jedan nije znao, ko je bio Gospod Buddha.

Drugi put je pošao za Japan godine 1891, kad se spomoću četrnaest osnovnih stavaka, članaka vjerovanja združila Južna i Sjeverna budistička crkva. Poradi svoje velike historijske važnosti primetnuti su ovi članci kao dodatak Buddhističkom katekizmu.

Pukovnik Olcott i Zoroastrianizam 1882[1]
C. J.

»Dopustite da šire izložim poglede koje sam vam iznio ranije prigodom razgovora u Bombay-u u pogledu na to, kako da se popravi stanje Zoroastrove religije. Od časa moga predavanja u Gradskoj Vijećnici o tom predmetu, godine1882, ostao sam, kako znate, jedan od iskrenih prijatelja vaše religije. Nastojao sam, da utječem na one koji vode, da upotpune svoje sadašnje krnje spomenike i netačne kodekse i naučanja. Često sam napominjao, a i sada ponavljam, da je zoroastrianizam otmjena, jednostavna i uzvišena vjerska ispovijest svijeta, čija čistoća i duhovnost omogućuje obilje božanskoga plama.

Koji je dakle praktički način za rješenje?... Da prihvatite rezoluciju, kojom **svako prima na se dužnost, da širi interese** Zoroastrove religije. Ja vam mogu da pomognem svojom simpatijom i ljubavi, želeći vam najbolje.

[1] Iz Starih Listova Dnevnika V.

Pukovnik Olcott i Hinduizam. C. J.

U »Old Diary Leaves« ne napominje se nigdje naročito rad Pukovnika Olcotta za hinduizam, osim za hindujsku mladež. To ne znači, da on nije ništa uradio za hinduizam, već da je za nj radio **toliko mnogo i tako neprekinuto,** da to nije napominjao napose. Njegov rad za hinduizam poklapao se integralno sa radom za Teozofiju.

Njegova silna ljubav za Indiju, Majku-zemlju, za njegova Majstora, najbolje se odražavala u njegovu odnosu prama Indijcima. Oni su mu bili kao **njegova prava krvna braća.**

Godine 1884 osnovao je on za indijske mladiće Arijsku Ligu Časti, kojoj pripada školska mladež od 10 do 21 godine. Članovima postaju oni, kojima se religijsko naziranje podudara sa ezoterijskom filozofijom. Liga je postojala neovisno od Teozofskoga Društva... Prigodom skupštine, održane u Adyaru u decembru 1894 ujedinili su se svi ogranci Lige i odlučili da izdaju svoj list »The Arya Bala Bodhini«. 15 januara 1895 osnovano je takovo Ligino udruženje u Madanapalu na Visokoj Školi. Glavnim savjetnikom Liginih Udruženja bio je Pukovnik Olcott.

Pukovnik Olcott i prezrene klase.

C. J.

Pukovnik Olcott je napose u Južnoj Indiji pregnuo za tim da ukloni najveće zlo i počne ljutno sa reformom. U srezu pokraj Adyara organizovao je škole za prezrene klase, koje su nazvane »Panchama«. Što ga je na to potaklo? On je to opisao u **Starim Listovima Dnevnika,** kako slijedi:

> — »Zaostalost i bijeda siromašnih Paria dugo mi leži na srcu, te sam 10 maja (1894) pregledao komad zemlje u selu Urur, sasvim blizu Glavnom Nastanu, gdje sam odlučio, da otvorim školu za njih o svojem vlastitom trošku... Izabran je odbor u mojoj nazočnosti i zgodni čovjek njihove zajednice imenovan je upravnikom, a ja sam obećao da će škola započeti po mogućnosti odmah.

Škola je bila slobodna za sve bez taksa i održavala se u vrijeme, koje je najbolje odgovaralo, da su je mogli polaziti i oni, koji su gdje posluživali. Nakon otvorenja u junu 1894 dobila je naziv »Olcottova slobodna škola«... Petu takovu školu podigao je 1 maja 1906 u Krishnampetu i nazvao je »Besantinom slobodnom školom«.

Pukovnik Olcott i Islam.

1885

Na pedeset i treći svoj rođendan (2 augusta 1885) stigao sam u Bara Banki, u dom najuglednijega i najčasnijeg i vrijednog kolege, Babu Parameshri Das-a...

Čim sam došao primio sam vijest, koja me je ražbudila, iako je javljala mirnu činjenicu. Mjesni Odbor našega ogranka je uredio, da narednoga dana održim javno predavanje pod nazivom »Islam«... U nazočnosti sve muhamedanske javnosti.

Novost, da će bijelac održavati predavanje u prijateljskom duhu o njihovoj religiji bila je, bez sumnje, neodoljiva atrakcija... Kad sam ušao u Baradari ili Kraljevsku Priredbenu Dvoranu našao sam je krcatu onima, koji su došli da čuju. Među njima bilo je najviše najuvaženijih Muhamedanaca uglednoga položaja uz nekoliko stotina obrazovanih Hindujaca. Raspravljao sam o predmetu, ne kao profesor religije, već kao nepristrani Teozof, koji sa jednakim zanimanjem proučava sve religije i čija je glavna želja, da dokuči istinu, što je iza njih sviju te je bez ikakove zapreke objavi neustrašivo i bez bojazni. Mora da me je nadahnuo dobri genij, jer, kad sam nastavljao, bio sam podoban da se nađem na mjestu Muhameda, da prenosim njegove misli, da crtam njegove ideale. »Kao da sam urođenik i odrasao u tom«... Oni, koji su slušali, bili su do krajnosti oduševljeni, što su izrazili burnim pljeskom; a narednog dana dočekao me Odbor sa obiljem hvale, dozivajući na me blagoslove Allaha sa željom, da bi djeca njihova znala »barem deseti dio od toga o svojoj religiji«... (Old Diary Leaves, III, p. 285-6).

* * *

Toga dana pošao sam na muhamedanski sastanak u Pachiappa Dvorani, da čujem Maulvi predavanje o »Spasenju

Kad sam prekoračio prag, okruže me Muhamedanski uglednici, koji su me primili s najvećom srdačnosti i u čas izabrali me pretsjednikom sastanka! Svako ustručavanje bilo je beskorisno. Tako sam sjeo u pročelje i nakon nekoliko uvodnih rečenica, koje su popratili sa velikom prijateljskom sklonosti, pozvao sam predavača Maulvi Hassan Ali-a, znamenitoga muhamedanskog misionara, da održi svoje predavanje... Dva dana iza toga obratio se on na me u Adyaru, moleći me, da se izjavim muhamedancem, budući da »sam bez sumnje u srcu potpuno saglasan«... Otišao je žalostan, kad sam mu to odbio... (Old Diary Leaves, IV 249—50).

Pukovnik Olcott i Knjižnica u Adyaru

1886

Orientalna Biblioteka Adyarska, jedna je od glavnih atrakcija i najvrednij imutak Središnjice Teozofskoga Društva, stoji kao trajni spomenik vizije Pukovnika Olcota, te je njegovom imperativom izvršnim tijelom za promicanje druge zasade Društva:

> Proučavanja Arijskih i drugih orientalnih književnosti, religija i nauka.

U tu svrhu pokrenuo je on zamisao, da skupi stare i rijetke rukopise, pa da budu jezgrom budućoj Biblioteci. Zaključak o tom donijela je Skupština 1885, a godinu dana kasnije 28 decembra 1886 bila je formalno otvorena Adyarska Knjižnica.

Ceremonija otvorenja Adyarske Knjižnice bila je jedinstvena i izvela je naročitih utisaka, budući da su dozivanje blagoslova o tom pothvatu izrekli pretstavnici Hindu, Parsa, Buddhista, kao i svećenici muhamedanski Mobedi, Bhikkui, i Maulvi. (Izvještaj za godinu 1886).

Do onda Indija nije nikada vidjela, da bi se učitelji vjere medusobom nesklonih sekta istočnjačkih našli zajedno u takovoj ceremonijskoj priredbi; ali s istoga razloga nije Indija nikada, prije procvata Teozofskoga Društva, vidjela okupljene ljude svih kasta i indijskih sekta za slavu religijsko naučne ustanove, što su ju zasnovali stranci. (Old Diary Leaves III, 388).

U tom svomu zvaničnom izvještajnom govoru iz. 1886 i u zabilješkama Starih Listova Dnevnika III. Pukovnik Olcott razlaže naširoko svrhu Biblioteci, a ovdje bismo dotakli ukratko samo neke:

> Ne treba nam toliko mnogo svezaka, već knjiga korisnih i pravih našoj svrsi. Rado bismo da to bude spomenikom drevnom izučavanju, ali takove prirode da bude za praktičnu upotrebu svijetu.

Zajedničkim radom onih školovanih sa Istoka i sa Zapada, nadamo se da ćemo privesti svjetlu i publikovati mnogo vrijedno znanje, što se sada zaklanja obavito formom davnih jezika ili azijskih narječja; ali nikako pristupačno studentima, koji poznaju jedino klasično grčki i latinski i evropske jezike, što su iz njih potekli. Rašireno je osvjedočenje, da se na mnogo znanje vanrednih tajna kemijskih, metalurgijskih, medicinskih, industrijskih, meteoroloških, poljoprivrednih, kao i onih u pogledu množenja i upitomljivanja životinja, u pogledu arhitekture, inženjerstva i botanike, mineralogije, astrologije i t. d. što je bilo svojinom prijašnjih generacija, zaboravilo, ali ga se može ponovo da otkrije iz literature, koja je o tom preostala...

Do kojega se opsega uvećala Biblioteka brigom Pukovnika Olcotta, najbolje će pokazati brojevi koji se o tom nalaze u Godišnjem izvještaju iz 1906, što je bilo kratko vrijeme prije njegove smrti. Godine 1892 bilo je u Knjižnici 515 manuskripta. Na kraju 1900 bilo ih je 3.762, uz 9.141 štampanih knjiga. 1906 narasao je broj manuskripta na 12.562, a knjiga na 14.326.

Nakon njegove smrti kolekcija se neprekinuto godinu za godinom povećavala, te je krajem 1931 iznosila 17.584 manuskripta, 32.321 knjigu i 6.263 manja izdanja. Naša zbirka Sanskritskih knjiga i manuskripta je jedina na svijetu, te je u vezi sa drugim knjižnicama i naučnim ustanovama.

Danas je to takova ustanova, da se njome može Društvo da ponosi.

Iako nije dosegla san Pukovnika Olcotta (da bude druga Aleksandrija, a samo mjesto novi Serapeum), sigurno je da pruža korist i čeka čas kad će uz zgodne prilike izraziti svoju vrednotu u punoj mjeri.

A. Schwarz.

Pukovnik Olcott i T. A. Edison

Thomas Alva Edison pripadao je Teozofskom Društvu od 4 aprila 1878. Tim datumom označena je diploma o njegovu obećanju Društvu u pogledu čuvanja tajne propisnih riječi i znakova. Otisak njen nalazi se u Obljetničkom Broju H. P. B. »The Theosophista« od augusta 1931.

U pismu od 8 oktobra 1870 iz Menlo Parka, upravljenom H. S. Olcott-u[3] izriče ovaj veliki umnik američki hvalu za pomenutu diplomu, za koju navodi da će je pohraniti u »časnoj kutiji«, kamo sprema nagrade za zasluge ... a svršava: »veselilo bi me, da se nadem sa gdom. B. prije njena odlaska, iako se bojim, da neću moći da to učinim«. Na to je slijedio potpis, koji kazuje da su oboje Osnivača bili u vezi sa ovim uglednikom svjetskoga glasa.

»The Theosophist«, August 1932.

H. S. Olcott i Ezoterijska Škola

Barem u početku Pukovnik Olcott se silno razilazio mišljenjem u pogledu politike, što ju je H. P. Blavatsky primjenjivala s obzirom na izgradnju Ezoterijske Škole. Ova sumnja i opreznost izbijala je snažno za vrijeme 1888—89 često zastranivši u krajnji konzervatizam, kojega je Majstor K. H. napomenuo u svojem pismu, upravljenom njemu godine 1883. H. P. B., navodeći da su ovo bile riječi Majstorove:

> Društvo se oslobodilo našega shvaćanja i utjecaja, te smo ga ostavili da kreće sâmo — nećemo da koga zarobljujemo protiv vlastite volje. Reče da ga je spasio? Spasio mu je tijelo, ali je dopustio da mu od straha umakne duša... Od triju tačaka svrhe provodi se jedino druga, ali niti je to više bratstvo, niti je to tijelo povrh čije glave krili duh Velikoga Kruga...

Situacija se dalje komplikovala činjenicom, da se oko H. P. B. okupilo u Evropi mnoštvo srazmjerno mladih ljudi, koji su u njoj gledali svoga vodića i koji nisu bili podobni da dokuče širinu pogleda Pukovnika Olcotta, kojim je dosizao internacijonalno i nesektarsko napredovanje Društva. Vapili su za ezoterijskim naučanjem H. P. B. i tražili, da prevlada i zadominuje njena politika radije, nego njegova. Napetost se tako zaoštrila, da je opasnošću zaprijetila H. P. B., te je ona uzela jedan dio Pokreta pod svoju upravu, a ostali dio Društva je ostavila pod upravom Pukovnika Olcotta.

Za takova stadija pošao je on put Evrope, a Majstori su, kao i više puta prije, priskočili mu u pomoć i dali mu uputu u toj stvari. Pismo Majstora K. H., koje se odnosi na to pitanje nalazi se u zbirci Pisama Majstora Mudrosti, Prva Serija. Ukratko uzevši u pismu se kaže da, dok izvanjsku direkciju Društva drži u rukama pukovnik Olcott, sve što se dotiče ezoterijskoga područja treba da bude pod upravom H. P. B., ujedno da bi on shvatio, da mnogi događaji, što se čine, da su sasvim egzoterijske prirode, imaju ezoterijsko porijetlo i ezoterijske su reakcije.

Na Pukovnika Olcotta učinilo je to pismo takav učinak, da je promijenio svoj neprijateljski stav u pogledu stvaranja Ezoterijske Škole, koja se imala da razvije u unutrašnju moć Društva, koja će imne vladati mimo Pukovnikove kontrole. Konačno je pristao i zvanično sankcionisao, da se formira »Ezoterijska Sekcija Teozofskoga Društva«, što je kasnije prozvana »Istočnom Školom Teozofije«. Dok joj još nije pripadao kao član, dobrovoljno je upućivao iz početka u svima potrebnim pojedinostima one, koji su se za nju prijavili, poimence u Indiji.

Duž dugi niz godina izrazito je sumnjao o Ezoterijskoj Školi i o njenom utjecaju. U pismu W. Q. Judge-u g. 1893 istakao je svoje neprijateljstvo, kako slijedi:

> Želio bih, da Vam ništa ne zatajim s obzirom na svoje stajalište, koje jeste ovo: E. Š.—, a napose N. G-u[1]. Svastiku i druge krugove unutar krugova smatram opasnošću i vrelom odakle mogu da poteku goleme greške i veliko zlo. Istina je, kako vi kažete, gdje je E. Š. jaka i T. D. je aktivno, ali to samo znači, da u ovakovima centrima T. D. degeneruje u tijelo sektarstva... Stoga koliko je god mnogo E. Š. materijalno pomogla T. D., gledam je, kao moćno Vijeće... Dotle, dok E. Š. ne radi protiv Pravila T. D., neću joj se protiviti, ali ako će to da učini, borići se
>
> Ne vjerujem ni da ćete vi, ni Annie biti podobni da primetnete nešta vrijedno naučanjima, što su primljena od H. P. B., kolikogod mnogo biste to željeli ili kolikogod nesebeznalo biste nastojali oko toga...

Ipak nakon što je Judge otišao godine 1895, te kad je Annie Besant postala Pročelnikom Ezoterijske Škole, držanje Pukovnika Olcotta lagano se mijenjalo u prijateljski sklono. Uistinu u februaru 1900 došao je dotle, da je rekao, da nema »ništa osim hvale s obzirom na smjer, u kojem sadašnji Pročelnik Škole djeluje u saobraćaju sa svojom vojskom studenata, što su se u nju upisali. Jednom ili dva puta ga se opominjem da je prisustvovao sastanku Ezoterijske Škole, na poziv Dr Annie Besant tako joj nikada nije bio članom

C. Jinarajadasa.

[1] Nutrašnja Grupa.

O Pretsjedniku Osnivaču

Helena Petrovna Blavatsky

U Adyaru se čuva rukopis H. P. Blavatsky iz god. 1886. koji je štampan u jubilejskom broju »The Theosophist-a (august 1931) za stotu obljetnicu H. P. B. pod nazivom »The Original Programme of the Theosophical Society« i sadrži 24 stranice. Sastavljen je kao odgovor na oštru kritiku u pogledu Društva i Pretsjednika Pukovnika H. S. Olcotta, što potječe od dvaju istaknutih pripadnika Društva, a predano je pod nazivom »Nekoliko riječi o Teozofskoj Organizaciji«. U izvacima što slijede pomenuće se napominje Pukovniku Olcotta.

Mehanička formacija i administracija Društva te uprava povjerena je Pukovniku H. S. Olcottu — koga su prvi osnivači i članovi izabrali onda — Doživotnim Pretsjednikom... Bio je to Pretsjednik Osnivač, Pukovnik H. S. Olcott, koji je duž osamnaest mjeseci sasvim sâm snosio sve troškove društva. .... Ako su mu članovi Glavnoga Odbora dali veću ovlast, bio je to rezultat njihova apsolutnoga povjerenja prama njemu poradi njegove odanosti i ljubavi za Društvo, a nipošto — kako se ističe u »Nekoliko Riječi« — dokazom njegove sklonosti za vlašću i ugledom... Počevši od Osnivača, pa sve do najčednijega člana, Društvo se sastoji od nesavršenih smrtnika — nikako ne od bogova... a onaj, koji iznosi javno, što bi imao najprije da povjeri privatno prestupa Pravilo XII.[1]

Prama pomenutom Osnivač teško je radio duž 12 godina najvećim dijelom sasvim sâm, a za opće dobro i boljitak Društva — i odatle, jedina žalba, ali ne njegova, što ju se čulo za nj, je bila, da mu se nije ostavljalo vremena, da studira i da sebe razvija. Za ovu žalbu takodjer vrijedi, da su se oni, za koje se sav predao radom, prvi oborili na nj... Bilo bi poželjno poradi Teozofije i Istine, da bi sve kritike uopće i što se odnose na našega Pretsjednika, bile manje učene, već da bi se osnivale na tom, što pokazuje njegova priroda, koja sve prašta, njegova iskrenost i prava nesebičnost, jer ostali članovi što su manje skloni, radije slušaju izjave onih, kojima je ovladala mržnja protiv Osnivača - s nepoznatihrazloga.

Pomenuto neka je za savjet onoj dvojici, koji su uokvirili svojih »Nekoliko riječi o teozofskoj Organizaciji«... Stoga neka je piscu dopušteno, da im odvrati i kaže općenito o Teozofiji, namjesto da stegne svoj odgovor samo na iznesene žalbe...

Zahtjev i osjećaj potrebe za reformama nije izvorno potekao iz ovih dviju žalbi. .... Zasada nam je još da nađemo »mudrog čovjeka« sa Istoka ili sa Zapada, koji ne bi samo mogao da postavi diagnozu bolesti T. Društva, već bi ujedno i pružio savjet i dao lijek, kojim bi ono ozdravilo... pa je veliko čudo, kako izvjesni evropski pripadnici, koji su smjelo izazivali svijet, da se grčio od smijeha, ujedanput rade prama svojoj savjesti i dužnosti — ali ne za Osnivača, već za Društvo, za koje je on u svaki čas pripravan da položi i svoj život.... jer je osnovano pod upravom i naređenjem onih, koje (Teozofi) priznaju — i hoće dalje do zadnjega daha svoga — kao prave začetnike Pokreta, svoje **žive**, Svete Majstore i Učitelje[1].

...Dajte da ne zaboravimo, da se Teozofija ne širi u našoj sredini **silom i zapoviješću, već sunčevim sjajem bratske sklonosti** i rosom samozataje, zaboravlju na se. Ono što se razvilo i osnovalo pod vlašću »Visokih Majstora«, i ako ne po Njihovim uputstvima — **mora da živi i živjeće.**

Svako od nas naći će svoje **Karma** u njem, ali provodnica Teozofiji stajaće nerazorivom i ne će je razoriti ruke ni čovječje, ni đavolske. Ne: »Istina ne ovisi o tom, što izlože ruke«, o djelima ruku; ali u slučaju toliko mnogo pogrdivanog Pretsjednika-Osnivača mora da ovisi o tom, što pokazuju **činjenice.** Trnjem obrasao i pun zapreka bio je strmi put, kojim se uspinjao prvih godina sâm i bez pomoći. Grozna je bila opozicija, protivnici izvan Društva, koje je imao da gradi, — budući da je oholio od odvratnosti poradi izdajstva i lišen je srčanosti prevarom, s kojom se tako često susretao u Glavnom Nastanu. Neprijatelji pokazivali su mu zube pravo u lice, oni koje je držao najvjernijim saradnicima, te su ga prevarili i okrenuli leđa i samoj Svrsi poradi najneznatnijega kakova izazova. Tih, gdje bi stotine na njegovu mjestu podlegli i u očaju napustili sav pothvat, nepomičan, nepokretan nastavio je da se uspinje i odvi-

---

[1] Godinama postojalo je mudro pravilo, da se člana, kojemu se dokaže, da je klevetao, ukloni iz Društva. Kasnije ih se ostavljalo bez kazne. To je **karma pretsjednika.**

[1] Odabranu Braću, Braću Adepte.

ja teški i mučni rad kao što je i prije radio neumorno i neustrašivo, hraneći se jedino mišlju i osvjedočenjem, da je ovršio svoju dužnost. Koji je drugi poticaj ikada imao Osnivač, osim svoje teozofske zavjere i osjećaja dužnosti prama **Onima,** kojima je obećao, da će služiti do kraja svoga života? Za nj je postojao samo jedan svjetionik — ruka, koja je prva pokazala mu put: ruka **Majstora,** kojega ljubi i poštuje silno, te mu služi svom odanosti iako pokašto možda nemudro. Izabran doživotnim Pretsjednikom, ipak je više od jedamput pružio svoju čast, da je se odrekne u korist onoga, ko se nađe vrednijim od njega, ali mu to većina nije nikada dopustila da učini — nipošto poradi toga, što su »pokazivala djela«, već poradi onoga što su **izrazila srca,** jednom riječi — jer ih je malo, koji su obljubljeniji od njega u većini onih, koji mogu prigodice i da ocjenjuju njegova djela.

A sad koja nagrada čeka takovu vrst čovjeka? Njega, koji nije nikada otklonuo nikoju uslugu, — da učini ma kojemu bilo živom biću — smatrajući svoje oficijelne dužnosti izvan toga; — njega se sad uzelo, a za koju zadaću? — za ništave zablude, za beskorisne »naročite naloge«, za ljubav dječinsku radije nego neteozofsku... i kazalo se, da je bez potrebe Društvo i štetan njegov Pretsjednik, jer organizacija, koja se zove Teozofska, u mnogim smjerovima **zakočuje napredak Teozofije... Teozofija je nauka, koja obuhvaća sve;** mnogo ima puteva, koji vode do nje i prama faktima i prama definicijama, koje počinju sa najuzvišenijom iz doba Amonija Saka (Ammonius Saccas). A Teozofa i Teozofskih škola bilo je za Platona i Srednjevjekovnih Alkemista, koji su svi poznavali vrijednost ovoga naziva...

Problem je Teozofije i njena velika misija, da izgradi tačan i jasan pojam etičkih ideja i dužnosti, koje će najviše i najbolje da zadovolje pravi altruistički osjećaj u nama; i da prama tima pojmovima uredi primjenu u svakidašnjem životu...« Što se jače približujete tomu cilju punom svijesti razmišljanja — to više iščezava udaljenost učenika od Majstora« ...

Tom je rečenicom dan potpuni odgovor na retke, što su ih predala dvojica pripadnika teozofskih...

Međutim mir i bratski dobru volju :vima
H. P. Blavatsky, Kores. Sek. T. D.
Ostende, 30 oktobra 1886.

Ima i druga takova odbrana H. S. Olcotta, što mu je H. P. Blavatsky napisala u obliku pisma, od prilike dvije godine prije svoje smrti (8 maja 1891), upravljenom njenom starom prijatelju, Khan Bahadur N. D. Khandalavala, koji je još i danas član Glavnoga Savjeta Društva. To pismo glasi:

London, 21 nov. 1889.

Moj dragi g. Khandalavala.

Vašem pismu od 25 okt. posvetila sam mnogo pažnje, iako u njem nema ništa, čega ne bih već otprije znala, te ću sada da vam odgovorim svom ozbiljnosti.

1. Ono što najvećma tereti Puk. O. nalazim kao odjek glasova, što dolaze od jednog čovjeka — od g. Alfred Cooper Oakely... Poznavajući **običaje** toga čovjeka i **prirodu** njegovu, kao što je ja znam, mogu samo da se čudim tolikoj izdržljivosti i praštanju, te strpljivosti njegovoj. Ako vam je do toga, da znate istinu, treba da pitate sirotu gđu. Cooper-Oakely, kojoj su se sada otvorile oči, te je mojom prijateljicom i učenikom i pomaže T. D. a napose E. S...

2.... Olcott je iskren i pošten, kao dan. On nije podoban za izdajstvo... njegovoj je prirodi mržnja tuđa kao i zloba...

3. Komu je bio zavidan? G. Oakely-u? Naprotiv, to znam i **mogu da dokažem.**

4.... Mene je odagnala plašljivost onih, za koje sam izložila sav svoj život, ugled i čast, a on je ostao jedinim vjernim prijateljem, **onim jedinim,** koji je poznavao tajne Majstora i moje, znao **čitavu** istinu... Vi, dragi moj Sudija[1] i mnogi drugi stari indijski prijatelji ne uvažuju sada činjenice i pojave fenomenske, ali toga nije Puk. Olcott činio nikada i nikada nije to ni mogao, budući da je on vidio i razgovarao sa Majstorima i poznavao ih lično, dok vi to niste i to čini razliku, kako vidite.

A sada mislim, da sam odgovorila na sve osim na to, što ste me molili da Vam napišem poruku, koju biste čitali prigodom Bombejske Skupštine... **Čitajte to.** Istinu ne valja zatajiti... Puk. Olcott i ja započeli smo T. Društvo zajedno, udruženi nosili smo njegove terete, te ćemo ga napustiti, kadgod nađemo da ne možemo više ništa učiniti za nj, a primili bismo zato dopuštenje od Majstora. Povezani među sobom nerazrešivim vezama zajedničkoga rada — rada Majstora — pouzdavajući se jedno u drugo punom odanosti i imajući pred očima jedan cilj zajedno stojimo i padamo, tako Društvo (T. D.) i društvo ljudi kao cjelina raspane se oko nas. Imamo svoj posao da rješavamo i **ispunjaćemo ga** pod svakim prilikama...

Bratski i uvijek vam iskrena
H. P. Blavatsky.

[1] G. Khandalawala je bio sudac.

Nepogrešivost Agenata Majstorovih

1900

O nepogrešivosti nauke Majstori mi nikada nisu kazali ni riječi, niti predali, ni napisali... već naprotiv. Učili su me, da se oslanjam na sebe, da se obazirem na svoje Više Ja, kao na svoga najboljeg učitelja, najboljega vodića, najbolji primjer, jedino spasenje. Učili su me da se niko ne može i neće dostati savršenoga znanja osim putem tih smjernica.

H. S. Olcott.

Pohodi H. S. Olcott-a

Obim Amerikama

Prvi glasoviti Teozof koji je pohodio Južnu Ameriku bio je sam Pukovnik Olcott. Kako se teozofski pokret iz Španije raširio u Kubi i Južnoj Americi, bila su u Argentini četiri kruga, kad je u Buenos Aires stigao Puk. O. 15 septembra 1901. Već 18 je započeo sa javnim predavanjima. O porjetlu i napretku Teozofskoga Pokreta. Za nedjelju 22 istog mjeseca okupilo se uz ostale ugledne zanimanike i 400 senatora pored poslanika, sudija, ministara kabineta, profesora i mnogo gospoda.

* * *

Sa Kube, gdje je uredio sve potrebno u pogledu dobra što je ostavljeno Društvu, krenuo je Pukovnik, kako navodi Henry Hotchener[1] u prigodnom broju svoga lista, put New Yorka g. 1903. »Zadržao se kratko«, piše u jubilejskom broju od augusta 1932. »a dobrotom moga dragoga prijatelja Aleksandra Fullerton-a, tada pročelnika Američke Sekcije, nasmijala mi se dobra sreća, te sam bio pozvan, da prisustvujem večeri, što su njemu u čast priredili časnici Društva sa drugim starim prijateljima. Neću nikada zaboraviti drhtaj čuvstava, što me je prolazio u iščekivanju čovjeka, koga sam držao jednim od najvećih svoga doba. (Još više ga smatram takovim danas). Bilo mu je onda oko sedamdeset godina, kose bijele kao snijeg i lepršave brade, a kretao se gipkošću sasvim mlada čovjeka, odražavajući vanredno obilje životne snage i čistoće... Sasvim je prirodno, da sam gledao na nj sa strahom poštovanja kao na najvećega čovjeka, kojega sam sreo, ali njegov način, kojim je prilazio stranima, bio je tako prijateljski, štaviše srdačni, da je smjesta raspršio svaki osjećaj nadmašnosti. Uistinu bio je tako jednostavan i neusiljen, da mi je ujedamput osvojio srce i izazvao divljenje i odanost, što sam sačuvao do njegove smrti, a i poslije. Dojam, što ga je ostavljao, odavao je potpunu čestitost čovjeka, na čija se svjedočanstva može osloniti svako s punim pouzdanjem, jer je bio jedan od onih malo, koji su onda živjeli, a vidjeli su Majstore u fizičkom tijelu, te je pružao dokaze o Njihovoj egzistenci i time jačao u meni osvjedočenje, već otprije snažno, o Njihovoj realnosti i o pragmatičkoj, opće korisnoj vrijednosti Teozofije.

Bio je upravo drag, kao duh, genij što provejava časove večere svojim veselim primjedbama i opažanjima. Opominjem se te večeri kako je otsijevala sjajnim iskrama. Sadržaj se osnivao na velikom osvjedočenju, da život njegov počiva na dvjema temeljnim zasudama: da je Teozofija najvrednija mudrost da je se stekne, i da je Teozofsko Društvo najznamenitija organizacija na svijetu. Od toga časa postale su također i mojim osvjedočenjem i danas nakon trideset godina jačim, nego kad sam se prvi puta sastao s njim.

... »Drugi put je svratio u New York u oktobru 1903. Kad se Pukovnik Olcott popeo da govori sa povišenoga mjesta, izjavi da on ne bi održavao odmjereno predavanje, budući da se osjeća, kad god govori članovima, kao da je posred svoje vlastite familije, stoga će radije da govori informativno... Te večeri obuzeo nas je, kao da smo skamenjeni duž čitavu uru. Izlažući svoja opažanja iz ranijih dana, svoje objašnjenje o značenju i vrijednosti Teozofije, hvaleći nesebeznao rad H. P. B., A. B. i C. W. L., nižući dokaze o Majstorima i drugim predmetima, što su dragi Teozofima...«

Među mojim stenografskim zabilješkama o Pukovnikovim primjedbama te večeri ima nekih, koje bi mogle biti zanimljive.

---

[1] Urednik lista »World Theosophy«.

Uvijek mi je želja da istaknem članovima, neka imaju na umu osebujnost i eklekticizam, te međunarodni značaj ovoga Pokreta... Moja je ideja s obzirom na teozofski program ta, da ćemo učiniti najbolje, ako stvorimo među ljudima osjećaj univerzalnoga Bratstva i time razvijemo uzajamnost, snošljivost, pomaganje i ohrabrivanje među narodima... Razlog, da je Društvo pobjedilo, jeste to, da su nam ciljevi takovi, da ni u koga ne mogu da izazovu opreku, tako obuhvaćaju sve, da se svi ljudi mogu naći unutar njih. Svi mislioci mogu ih prihvatiti i postati članovima ne žrtvujući svoga ugleda...«

»Jednom su me pitali, šta držim o prirodi Logosa! Kazao sam onomu, koji je stavio pitanje: Imate li koju grešku? »Da«, odgovori, svako ima grešaka! »Onda ste, rekao sam mu, kao i mi ostali. Počnite sa najmanjom od svojih pogreški i uklonite je, zatim uzmite narednu i riješite se je, i narednu tako« i na moju riječ, kad ste se oslobodili njih šest, nećete stavljati više pitanja o prirodi Logosa!...«

I bila je tvrdnja o Majstorima kao našim duhovnim idealima, kojom je svršio svoj govor za one nezaboravljene zgode:

»Kako su Majstori dosegli Svoj vrhunac? Popinjali su se na vrh iskustava sve korak po korak, ostavljajući krv Svoju putem po kamenju, prezrijevši sve poradi istine, zaboravivši patnju i čežnju, sve da se dostanu Istine... A kakovi smo mi prama tomu? Kao ljaga nečisti zadimljene, posred koje sja svijetla jezgra. Dajte da taj sjaj učinimo svijetlom i pokušamo da svojim svijetlom obasjamo ljude tako, da će se osvrtati na dobre ljude i žene i kazati: Zašto ovaj čovjek ili žena radi kao da je Teozof!

* * *

»Naredni i posljednji put pohodio je H. S. O. Ameriku u ljetu 1906, kad je bio pozvan da prisustvuje Skupštini T. D. u Chicagu.

»Na putu po Udruženim Državama u ovo vrijeme zbio se Pretsjedniku Osnivaču takav događaj da ga on drži jednim od najradosnijih slučajeva u njegovu životu.«

»Kako je sjedio u blagovaonici voza, ujedamput osjeti dodir malene ruke na svojem ramenu... i obazrijevši se, ugleda anđeosko dijete od četiri, četiri i po godine... Bez ikakove uvodne riječi, a izražajem savršene ljubavi i potpunoga povjerenja reče: »Vi ćete mi donijeti tricikl!... Pukovnik je nadovezao da su ga često na njegovim putovanjima, osobito po moru, držali Svetim Nikolom (Ocem Božićem).«

»Pa možda je ova snaga Pukovnikova kojom je izvabljivao ljubav i pouzdanje svihu uzvraćajući odanošću za duhovni boljitak njihov, bio drugi razlog da su ga Majstori odabrali između svihu ljudi na svijetu da sarađuje sa H. P. B. u titanskoj zadaći prožimanja modernoga doba sa Drevnom Mudrosti.«

Stoga je jednom uistinu sâm napisao, kako navodi »**Theosophist**« od Novembra 1928 str. 191 ovu izjavu:

Ne tražim boljega natpisa nad grobom svojim, kad odem i umrem, nego da me nazovu »Prijateljem Djece.«

Ljubav i odanost H. P. B. i H. S. O. među sobom i prema T. D.

(Izvaci iz listova Staroga Dnevnika, kako se nalaze u World Theosophy, August 1932, Centenary Number).

Oni, koji su me slijedili u svima zgodama i opasnostima minulih godina, doista su bdili nad izgradnjom zdanja Teozofskoga Društva, redom počevši od osnovnoga kamena, pa do kraja, laganog, ali sigurnoga podizanja modernoga hrama Teozofije...

Kad razgledam pisma što mi ih je slala gđa. Blavatsky iz svoga progonstva, obuzimlju me uzvišena čuvstva, jer je žbuku, da slijepi opeke za nj, skrućivala krvlju svoga srca. Ona je bila Učiteljem, ja učenikom; ona je koju nisu razumjeli, te su je napadali, kao glasnika Onih Velikih, ja onaj praktički mozak, koji je dao nacrt i bio desnom rukom, da se sprovedu stvarno pojedinosti..., bila mi je odana nutrašnjošću svojom, ne spolja...«

»Moje je prijateljstvo prama vama«, pisala mi je »i bratsko čuvstvo ljubavi za vas vječno.« »Vječno« upotrebljavala je kao riječ u dubljem značenju nego se to obično uzimlje.

»Iako različiti po osobinama, po ćudi i mišljenju, jedno smo na radu za svrha i pripravni život svoj dati, da se ukloni hreda, što nastaje iz neznanja«.

Vjeran kroza Život i Smrt

Pukovniku Olcott-u u znak poštovanja C. W. Leadbeater

Prije milijun godina vladao je u velikom gradu Zlatnih Vrata moćni Kralj Atlantide. Jednoga dana vrati mu se vojnik, što ga je poslao na čelu vojske protiv plemena, koje je uznemirivalo narod na medama ovoga golemoga carstva. Vojnik je dojavio pobjedu, a kralj ga je za nagradu postavio kapetanom Dvorske Garde, te mu naročito povjerio na čuvanje svoga jedinca i nasljednika prijestola. Kratko vrijeme iza toga novom kapetanu pružila se prilika, da se pokaže vrijednim iskazanoga mu povjerenja. Kad je naime bio sam sa Kraljevićem u dvorskoj bašči, navali četa urotnika i pokuša da rani njegova štićenika. Kapetan se hrabro borio protiv odmetnika; tako već smrtno ranjenom, uspjelo mu je, da zaštiti Kraljevića od teških opasnosti, dok nije došla pomoć, te je i obojicu njih otpremila pred Kralja. Vladar je saslušao, što su mu pričali i okrenuvši se svomu kapetanu, koji je umirao, reče: »Što bih mogao da učinim za Vas, koji ste pružili život svoj za me?« Kapetan je odgovorio: »Povjerite mi, da služim vama i vašem sinu i u budućim životima za navijeke; od sada postoji među nama krvna veza.« I upotrebivši posljednju snagu, umoči prst svoj u krv, što je tako jako tekla iz njegovih rana, te se njime dodirne nogu svoga suverena i čela Prinčeva, koji je još uvijek ležao u besvijestici. Pruživši Kralj ruke na blagoslov uzvrati: »Krvlju, što se prolila za me i za moga jedinca obećajem da ćete mi obojica i vi i on služiti do kraja.«

Tako je sklopljena prva veza između triju vodića čovječanstva, o kojima smo svi čuli: da je onaj veliki Kralj, sada Majstor M. Kraljević, njegov sin je bila poznata vam kao Helena Petrovna Blavatsky, a kapetan garde kao Henry Steel Olcott. Duž sva vremena, u mnogim teškim zgodama vez je ostao neprekinut i usluge su se ređale među njima, kako znamo i ostaće tako duž sva vremena, što će da dođu.

Kasnije je on pružao pomoć svoju i zaštitu kao perzijski kralj Gushtasp prigodom osnivanja Zoroastrianizma, kakav je danas, a zatim je kao svijetu poznati kralj Asoka izdao veličanstveni edikt i proglasio zapovijedi, koje su se do danas sačuvale urezane u pećine i stupove u Indiji, da pokažu, kako je njegova gorljivost bila stvarna i odanost njegova realna. A kad je na kraju ovoga dugog i mučnoga života svom zabrinutosti pogledao na nj i vidjevši, kako je malo toga ovršio u pogledu svojih namjera i svega onoga, što je htio da izvede, njegov mu Majstor, da ga osokoli, pokaže dva viđenja, jedno osvrnuvši se na prošlost, a drugo vizualizujući budućnost. Vizija prošlosti dosizala je zgodu u Atlantidi, kad se sklapao vez među njima, a vizija budućnosti pokazivala je Majstora kao Manua Šeste Osnovne Rase, a našega Pretsjednika Osnivača kao doglavnika njegova, gdje Mu služi u najuzvišenijoj dužnosti njegova visokog nadleštva.

Ističući se svojim naročitim udjelom u širenju dviju velikih religija svijeta, Zoroastrijanizma i Budizma ostalo mu je svojstvenim, te se našao tijesno povezanim u radu ovoga velikoga pokreta, što sintetizuje sve religije — Teozofskoga Društva. Sam nije bio nikada duhovnim učiteljem, ali uvijek praktičnim organizatorom, koji je omogućivao rad Učitelja. U ovom životu, kao i u svima drugima, bilo mu je osnovnim načelom, da se svom odanosti preda svomu Majstoru i svojoj dužnosti. Kad sam ga prvi puta sreo prije četvrt vijeka, bilo je to svojstvo dominantnom značajkom njegovom.

Malo od naših članova shvaća zamašnost i uspjeh njegova rada za Teozofsko Društvo, jer mnogo toga, što je učinio mogu pravo ocijeniti jedino oni, što su putovali tim istočnim zemljama, koje je toliko silno ljubio... Njegova potpuna predanost za boljitak Društva i ona očita odanost krajnoj svrsi nije nikad izostala nikomu. Govorim o njem sa čuvstvom naročite prirode budući da sam imao posebnih prilika, da ga dobro upoznam. Neću nikada zaboraviti njegovu očinsku dobrotu, kojom mi je prilazio, kad sam kao srazmjerno mladi čovjek, sasvim neupućen još u indijski način života, prvi puta boravio u Glavnom Nastanu u Adyaru.

Svoju pažnju skrenuo je amo utjecajem jake misli, kojom sam misleći na nj, obavljao ovo svoje pisanje. On sada stoji uza me i želi da isporučim članovima, njegov najozbiljniji savjet, da njegovu nasljednicu[1] poklone svu svoju najsrdačniju odanost i da je pomognu potpunom predanosti. Njegova je poruka, što je upravlja članovima: **»Zaboravite na se, na svoje omeđenosti i svoje predrasude i širite Istinu Teozofije.**

[1] Dr Annie Besant

Čudesno liječenje Pukovnika Olcotta

John Elliot, New York

Nema zanimljivije faze u životu Puk. Olcotta od one, kad je činio čudesa ozdravljivanjem. Zovem ih čudesima, budući da nikoji drugi naziv ne bi pristajao tomu...

Proučavajući Drevnu Mudrost Istoka našao je na tvrdnju: »**S pomoću aure nutrašnjega čovjeka razabire se aura izvanjega čovjeka**«. I još drugu iz Atharva Veda-e, kojom se kaže da ude li izvjesno lice do tri stope u ono lice, koje pati od prilijepčive bolesti, bolest će se odraziti na auri i priopćiti spomoću aure...

Pukovnikovo prvo čudo ozdravljenja desilo se u Ceylonu 1882, o čemu ima zabilješke u **Listovima Staroga Dnevnika: Vrelo Ozdravljenja i liječenja na Ceylon-u**

Događaj, što se zbio 29 augusta u Kineskoj Bašči Galle četvrti, postao je historijske važnosti. Iza moga predavanja se sabiralo... Pretsjednik Ogranka g. Jayasakere prikazao mi je čovjeka imenom Cornelis Appy-a, kozi se izvinjavao, što je dao samo pola rupije, budući da je sasvim uzet duž osam godina u jednoj ruci i jednoj nozi, te nije mogao sebi ništa da privredi... Veliki Svećenik mi je pričao, da su Katolici uredili pokraj Kelanite uz kućno vrelo obredište za ozdravljivanje na oblik u Lourdes-u... Kad je ovaj napola paralizovani iz Galle-a pričao o svojim bolovima, učini mi se, kao da mi je nešta govorilo: »Eto tebi prilike za sveto vrelo!« Znao sam nešta iz mesmerizovanja, ali ga nisam nikada primjenjivao. Učinio sam nekoliko kretnji povrh njegove ruke, veleći da se nadam, da bi se od toga mogao osjetiti bolje. Nato je otišao. Kad sam dovečera razgovarao sa kolegama Galle-skim pojavio se onaj hromi, veleći, kako se osjeća mnogo bolje, te je došao, da mi zahvali. Ova neočekivana dobra vijest potakla me je, da pođem dalje i liječio sam mu ruku duž četvrt ure te ga umolio, neka bi svratio sutra... Ujutro je došao i ozbiljno krenuo, da mi iskaže poštovanje, kao nadljudskom nekom biću, tako se mnogo bolje osjećao. Nastavio sam sa liječenjem i za četiri dana mogao je kretati rukom, a za narednih još četiri mogao je da potpiše svoje ime sa ozdravljenom rukom, što je učinio u svrhu, da se obavijesti o tom javnost, jer je to bio podoban tek sada opet nakon devet godina. Liječio sam mu i bedro i nogu i iza dan dva već je skakao i gurao nogama o zid te hodao sasvim slobodno. Kako se ta vijest raširila po miestu i okolici, doveo je Cornelis i hromoga prijatelja, kojega mi je također uspjelo da izliječim. Sa pouzdanjem u samoga sebe rasla je moja magnetska snaga silnom brzinom

Koliko se ja opominjem nije bilo poznato, da je moguće ozdravljenje magnetizovanom vodom, kao terapeutičkom agencijom... Jedva mi se pružalo za to dovoljno prilika... ali sam imao velik broj jednako zanimljivih slučajeva. Među njima bio je mladi Brahmin, oko dvadeset i osam godina, koji je bio tako uzet, da je spavao s otvorenim očima i nije mogao kretati jezika da govori... Osjetio sam obilje snage... i progovorio sam mu bengalskim narječjem »Budi zdrav!« U isti sam čas podigao ruku prama njemu. Činilo se, kao da ga je prošao električki trzaj... i divljim krikom radosti poleti prama meni, te mi obujmi noge... i scena je bila toliko potresna, da nije ostalo nijedno oko, koje se nije orosilo suzama. I moje tako, što najbolje kazuje o radosti nijemoga, koji je progovorio.

Treći je slučaj najzanimljiviji od svijù. Babu Badrinath Banerji iz Bhagulpore redovni branitelj Distriktskoga Sudišta, izgubio je vid. Bio je sasvim slijep tako, da su ga vodili i nije razlikovao ni dana ni noći.... Produživši proces za vrijeme od deset dana, bio sam nagrađen tim, da mu se sasvim povratio vid, te je mogao da čita i samo sa jednim okom najsitnija štampana pismena. Ovo je ozdravljenje sasvim prirodno izazvalo, da se o njem mnogo pričalo.

To je evo nekoliko slučajeva od njih tisuću, gdje je Pukovnik Olcott ozdravio bolesne. Konačno se njegova snaga toliko iscrpla da je na savjet Majstora bio prisiljen da postepeno napušta tu praksu, krajem g. 1883.

Nije potrebno da se ističe, kako se ta činjenica najtužnije dojmila samoga Pukovnika Olcotta, koji je toliko duboku samilost ćutio za bolesne i one, koji pate; ali ga ipak ne bi ništa sklonilo, da se ne bi pokorio naređenju svoga ljubljenoga Majstora, kojega je tako duboko poštovao.

Posljednji dani i Sahrana Pretsjednika-Osnivača

17 februara 1907.

Ovaj će nam mjesec ostati zauvijek u spomeni pohranjen u našim analima, jer je toliko dugo gledao bolest našega ljubljenoga Pretsjednika-Osnivača, koja je svršila blagom Smrću njegovom. Dr Nanjunda Row, izgubivši svaku nadu, pozvao je 1 februara vrhovnoga engleskoga lekara iz Madrasa, Potpukovnika Browninga i Majora Robertsona. Oni su izjavili, da je stanje pacijentovo bez nade, jer su se javili simptomi greške na srcu; svaki čas može da premine, nastane li kakova neočekivana kretnja, a može i da se produži bitisanje, dok se iscrpi sva životna snaga.

Od 14 januara postepeno je slabio, iako lagano, svaki je dan bio sve slabijim, i nesvjestica od isprekidanoga kucaja srca učestvovala je sve više. Spavati nije mogao, jer, kad bi legao, gušio bi se, te od 14 januara do 11 februara nije ni jednoga časa prospavao mirno.

»Pustite mi da odem!« znao bi tiho šanuti. »Braćo, dajte da se pridružim vašoj sjajnoj družini i da se nađem uz vas na radu! Bog neka vas blagoslovi sve!«

A u dubljoj nesvjestici čulo se prigodom čuvanja, kako mu se odvija mrmor: »Blagosiljem Annie, Blagosiljem Annie«, te su se misli njegove pune ljubavi skupljale oko one, kojoj je namro svoj sveti rad. I nesvjestica postajala je od dana u dan sve dubljom, te je u Subotu, 16 februara, pokazala posljednje znakove, da se tijelo konačno odjeljuje; ali nešta prije 7, zovne me čuvarica i prišane, da su ga prošli jaki grčevi u dva namaha, te ona drži, da nastupaju smrtni časovi za nj. Uto ga potrese još jednom nešta za nj. Dvije minute iza toga prođe mu tijelom jaki trzaj i on je preminuo. Tri Majstora, kojima je stajao vrlo blizu za života, kao i njegov stari drug H. P. B. bili su astralno nazočni, a u 7.27 H. P. B. reče: »Nit se prekinula«. On se oslobodio.

Pukovnik Olcott preminuo je jutrom u 7.17 mirno u Glavnom Nastanu Središnjice Teozofskoga Društva u Adyaru uz nazočne gdu. Annie Besant, gdu. Russak, gdicu. Renda i svoju zvaničnu sestru čuvaricu gdicu. Smart. Položena u njegove nosiljke u 12.30 odnijeli su ga u bašću, a zatim iznad predzida smjestili u veliku dvoranu, gdje je bilo ponamješteno cvijeće, udešeno za pogrebni prijem. Na istočnoj su strani bili postavljeni stolići, na kojima su stajale Vede, Zend-Avesta, Pitaka, Biblija, Al Koran, Adigrantha i Jain Manuskript, — prikazujući različite vjere svijeta. Njegovo je tijelo, otkrivene glave, pod uresom nacionalne i budističke zastave, ležalo u dvorani, dok su stotine ljudi i žena i djece — sa Zapada i sa Istoka, Hindujaca sviju kasta, kao i Buddhista i Panchama — prolazili, polažući na nj svoje rukovijeti cvijeća i njime ga tako prekrili, da se razabirala samo bjelina glave i velika gomila cvjetova. U 3.30 stigli su pretstavnici Buddhizma, Hinduizma, Zoroastrianizma, Kristianizma i smjestivši se unutar ograde okupili se oko gospođe Annie Besant na povišenom mjestu.

Govor gospođe Besant

Kako najavljeni pretstavnici Islama nisu stigli, gđa Besant je pokročila prama tijelu pokojnikovu i stala je govoriti:

Braćo, našli smo se danas ovdje, ne da doviknemo zbogom svomu dragom Pretsjedniku jer nema toga da duh kaže zbogom duhu, već da reknemo zbogom ovoj iznošenoj halji, što se duž ovu trideset i jednu godinu tako smjelo borila za čovječanstvo, a sada se predaje, da je sažeže oganj i da se i opet vrati elementima ono, što je njihovo, tako da majka Priroda može i opet da upotrijebi te tvari za nove oblike života. Čuli ste, kako su naša braća Buddhisti otpjevali svoj zbogom ljubavi, i vidjeli, kako su im podrhtavale usne, kad je jezik skladao riječi hvale za ono, što je njihov vjerski pripadnik učinio za Buddhizam. Onda je zazvučao veličanstveni ritam poznatoga sanskrtskoga zvučja, što se prelijevalo sa usana Hindujaca, koji su jednako tako prinosili duboku hvalu za sve, što je učinio Hinduizmu, jer je ove dvije vjere našao prezrenima, pripadnike njihove takovima, da ih se stide, te je krenuo radom svojim smjerom, da je mladež obiju vjerskih ispovijesti stala poštovati i cijeniti Svete knjige svoje i pisma i ponosila se svojom Dharmom, dužnosti, što može uzdignute glave ispovijedati vjernost vjeri otaca svojih. Iza njega govorio je za Zoroastrianizam. Iako mu niste mogli da razumijete jezika, morali ste sebi biti svjesni o snazi, koja se prelijevala zvucima iz riječi blagoslova, što su ih pjevali. Naša su Bra-

ća Parsi na usta svoga govornika zablagodarili njemu, koji je toliko plemenito radio za njihovu vjeru, te se danas u svakoj Parsijskoj zajednici prinose riječi blagoslova onomu, koji je ljubio njihovu vjeru, a i njihov narod. Dalje je slijedila dragocjene stranica iz Kršćanske Biblije, kazujući o čovjeku, kao o slici vječnosti Božje, te su kršćanska usta dodala svoje svjedočanstvo o bratstvu religija i molila, neka bi svijetlo počivalo nad njim, koji je služio svijetlu. Jedna od svjetskih vjera je izostala. Nadam se ne htijući, već što su naprosto zakasnili, da izraze zahvalnost Islama onomu, koji je tako divno govorio za Islam, da je jedan od Moulvia, čuvši ga, gdje besjedi, izjavio, da on bolje razlaže njihovu vjeru, nego koji između njih samih.

A ja — ja sam Teozofski pripadnik, šta da reknem ja o njemu koji, ljubeći sve religije, ipak je najvećma ljubio Božansku Mudrost, gdje su sadržane sve vjere, — odakle sve one potiču? Kako da ja izrazim našu harnost njemu, koji je sa svojim kolegom H. P. Blavatsky, osnovao ovo Teozofsko Društvo, da se ponovo oživi religije i duhovna dobra ljudi? Za to je on radio neprekinuto: kao što je ležeći na umoru duž nedjelje, zamoren i pateći, uvijek njegovao istu misao, pa i onda, kad ga je zamorenost prevladavala i misli mu odlijetale i tada je ginuo od težnje za boljitkom ovoga pokreta, njegovu srcu najdražega od svuju. Jutros mu je došao iz svojeg Himalajskog Doma njegov vlastiti Majstor u obliku Rajput-a[1], zajedno sa onim najotmjenijim u formi Kashmirskoga Brahmana i još jedan Egipatskoga porijetla, koji je također vodio brigu o njem, a Oni u društvu sa svojom najdražom prijateljicom, H. P. B. došli su po nj, da ga povedu sa Sobom, te se odmori uz Njih i u Njihovu domu onamo na Sjeveru. Njegov vlastiti **Gurudeva**, anđeoski učitelj, prekinuo je nit, što je vezivala čovjeka sa ovom istrošenom haljom, koju je odložio, usnuvši u naručju svoga Majstora, kako to bijaše u čas, kad je ostavljao zemlju. O radosti od ispaćenih boli, od odmaranja zamorenosti, od napuštenoga tereta tjelesnoga! — Okrenuvši se tijelu pokojnikovu gđa Besant reče:

A sada, dragi prijatelju, otpremamo tijelo Tvoje. Nema zbogom za Te nerođeni i neumrli, trajni i vječni, tu smrti mjesta nema. Služili smo Tvomu tijelu, dok smo mogli, pazili ga i ljubili, a sada ga predajemo elementima, od kojih je poteklo. Hrabri bojovniče Istine, branitelju dobroga, neka Ti svijetlo sja i počivao u miru! I pred ovim preminulim tijelom zavjeravamo se — Ja dižem stijeg Teozofije, što pao je iz hladne ove ruke, i potvrdi ga Društvo izbor Tvoj, koji si učinio za me, ponijeću ga putem, što si ga slijedio i Ti, da služeći pođemo za Teozofiju u život i smrt i proslijedimo Tvoj primjer služenja njoj. Dokle god će da potraje ovo Društvo, u neizmjerje godina budućnosti, dotle će ime Tvoje živjeti u njem i s njim!

[1] Reformirani Hindujac. — Prevod.

Zadnja Poruka Pretsjednikova

Ovdje je posljednja poruka Pretsjednikova, što ju je potpisao svojom rukom, dana 2 februara da se pročita nad tijelom njegovim. Dragi prijatelju, utihnula su usta Tvoja, moj glas neka isporuči Tvoje riječi:

»Ljubljenoj braći svojoj u fizičkom tijelu: Zbogom! U uspomeni na me sprovedite veliko djelo, objavljujući i živući Bratstvo religijsko!

Ljubljenoj Braći svojoj na višim razinama: Pozdravljam vas i dolazim vam, moleći vas, da mi pomognete, da svima ljudima na zemlji ostavim utisak, da »nema religije nad istinom«, i da u Bratstvu Religija leži mir i napredak Čovječanstva!«

Nato se primaklo šest Bramanaca i četiri Budista, te su podigli nosiljke i povorka je krenula prama mjestu, gdje će se ovršiti pogrebno spaljivanje, podignuto na podaljem mjestu dobra. Sa punim poštovanjem i svom nježnosti položili su tijelo na mjesto svoga počinka, okruženo i prekriveno sa svuju strana drvom. Doskora zablijesnu plamenovi, pružajući sjaj svoj i na svjetlu sunčevu, što je probijalo kroza lišće paoma u gaju, pratioci posjedali su da izraze čin posljednje pošte. Redom su se stali razilaziti i tako je svršio obred.

Naredno jutro sabrali su pepeo te je jedan dio odnešen prama moru i posut povrh valova; drugi je dio spremljen u kutiju, da se odašalje u Benares i združi u slojevima voda svetoga Ganga sa pepelom H. P. Blavatsky što je prosut bio ondje.

9. **Italija:**	Donna Luisa Gamberini — 109 via Masaccio, Florence 22.
10. **Njemačka:**	Herr Dr. Johannes M. Verweyen, Behrinstr. 2. Bonn.
11. **Kuba:**	Dr. J. R. Villaverde, Apartado 365, Habana.
12. **Madžarska:**	12. Miss Flora Selevér, Berkenye-utca 3, Budapest, III.
13. **Finska:**	Mr. A. Rankka, Kansakoulukata 8, Helsingsfors.
14. **Rusija:***	Madame A. Kamensky — 2. R. Cherbuliez Geneva.
15. **Českoslovačka:**	Josef Škuta Kunčicky 290, Mor. Ostrava, Č. S. R.
16. **Južna Afrika:**	Miss M. L. Murchie, 146 Loop Street, Maritzburg, Natal.
17. **Škotska:**	Mr. John P. Allan, 28 Great King Street, Edinburgh.
18. **Švajcarska:**	Mme Louisa Rollier, 15. Rue Jean, Geneva.
19. **Belgija:**	Mons. Gaston Polak — 51 Rue de Commerce Bruxelles.
20. **Neth. East Indies:**	A. J. H. van Leeuwen — Leadbeater Park No 1. Oud Merdika Bandoeng, Java.
21. **Burma:**	N. A. Naganathan — 102, 49 th Street, East Rangoon.
22. **Austrija:**	H. Fritz Schleifer — Theresianumgasse 12, Wien IV.
23. **Norveška:**	Herr Julius Michelsen, Bakkegt. 23. (II.) Inng. Munkedamsveu, Oslo.
24. **Egipat:**	J. H. Perez Esq. P. O. Box 240 — Cairo. (President Agent).
25. **Danska:**	Mr. H. O. Sverrild — Gl. Kongevej 103, Copenhagen V.
26. **Irska:**	Mrs. E. Robinson 16 South Frederic Street, Dublin.
27. **Mexiko:**	Senor Adolfa de la Pena Gil, 28A Calle Iturbide, Mexico, D. F.
28. **Canada:**	A. E. S. Smythe Es. 33 Forest Ave Hamilton, Ontario.
29. **Argentina:**	A. C. A. Stoppel — Sarmiento 1232, Mendoza.
30. **Čile:**	Senor Armando Hamel — Casilla 3603 Santiago de Chile.
31. **Brazilija:**	Mr. Cafo Lustosa Lemos, Rua 7 de Setembro, Nr. 209—39, andar, Rio de Janeiro.
32. **Bugarska:**	Mr. Nikola Trifunov, 46 Rue Strandia, Sofija.
33. **Islandija:**	Mrs Kristin Matthiasson, Ingolsstr. 22, Reykjavik.
34. **Španija:**	Don Mr. L. G. Lorenzano, Factor 7, Madrid.
35. **Portugal:**	Madame J. S. Lefevre — Rua Passos Manuel, 20, Lisbon.
36. **Wales:**	Counc. Peter Freman — 3, Rectory Road, Penarth.
37. **Poljska:**	Mme W. Wrzesniewska — Krucza Ut. 23 m. 11 Warszawa.
38. **Urugvaj:**	Senora Julia Acevedo de la Gamma—Castilla Correo 595, Monte Video.
39. **Porto Riko:**	Senor A. J. Plard, P. O. Box 85, San, Porto Rico.
40. **Roumania:**	Madame Hélène Romniciano — Str. Mauriciu Blank, 4B. Bucharest I.
41. **Jugoslavija:**	Miss Prof. Jelisava Vavra, Mesnička ulica 7, III — Zagreb.
42. **Ceylon:**	Dr. S. A. Wickramansinghe, 8 Theatre Road Wellawatte Colombo.
43. **Grčka:**	Mr Cimon Prinaris, Homer Str. No 20 Atena.
44. **Centralna Amerika:**	Senor Mariano L. Coronado, Apatado 568, San José, Costa Rica.
45. **Central South Afrika:**	A. Sidney Ransom P. O. Box 863 Johannesburg.
46. **Paraguay:**	Senor William Paats — Casilla de Correo 693, Asuncion.
47. **Peru:**	Dr. Alexandro Benavente A. — Apartado 386, Arequipa.
48. **Kina:**	Mr. M. Manuk P. Box 632, Hong Kong, China. (Presidential agent).
* Rusi izvan Rusije	Mme Dr Ana Kamensky, 2, Rue de Cherbuliez, Genève.

»Teozofija« izlazi svaki drugi mjesec — Godišnja pretplata iznosi Dinara 42.— Vlasnik i izdavač: Jugoslavensko Teozofsko Društvo, Zagreb, Mesnička 7, III. kat. — Odgovorni urednik: Dipl. Ing. Božidar Prikril, Zagreb, Vinkovićeva ulica 9. — Tisak Zagrebačke Privredne Štamparije, Margaretska ulica 1. — Za tiskaru odgovara: Juraj Boranić, Mesnička ulica 49.